

Liget Óvoda – Királykerti Tagóvoda

P E D A G Ó G I A I P R O G R A M

2018.

TARTALOM

I.	HELYZETELEMZÉS	4
1.	ÓVODAKÉP.....	4
2.	GYEREKKÉP	5
3.	PEDAGÓGUSKÉPÜNK	6
II.	A TEVÉKENYSÉGGÖZPONTÚ PROGRAM CÉL- ÉS FELADATRENDSZERE	6
1.	A SZÜKSÉGLETEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN.....	7
2.	A TEVÉKENYSÉGEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN	7
3.	A KÉPESSÉGEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN.....	8
4.	A SZOCIALIZÁCIÓ, ÉRZELMI NEVELÉS	9
III.	A FEJLŐDÉS-FEJLESZTÉS FELTÉTELEI, LEHETŐSÉGEI A NEVELÉSBEN ..	11
1.	A TUDATOS FEJLESZTÉS OBJEKTÍV FELTÉTELEI	11
2.	A TUDATOS FEJLESZTÉS SZUBJEKTÍV FELTÉTELEI	12
2.1	Nyugodt, meleg, derűs, nyílt, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése	12
2.2	Az óvodapedagógusaink modellszerepe	12
2.3	Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése a nevelőmunka során	13
2.4	Az óvodapedagógus és a dajka együttműködésének formái	13
2.5	Az óvoda környezetében élő hatások a nevelőmunkára	13
IV.	A FEJLESZTÉS TARTALMA	14
1.	JÁTÉK ÉS TANULÁSI TEVÉKENYSÉG	14
2.	TÁRSAS, KÖZÖSSÉGI TEVÉKENYSÉG	21
2.1	A csoportok szokás és normarendjének kialakítása	24
2.2	A gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatok	24

3.	ÉRTÉKTEREMTŐ MUNKATEVÉKENYSÉG.....	27
4.	SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉG.....	28
V.	A FEJLESZTÉS KERETEI.....	29
1.	ANYANYELV.....	30
2.	KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE.....	32
2.1	MATEMATIKAI TARTALMÚ TAPASZTALATOK.....	32
2.2	TÁRSADALOM, TERMÉSZET, EMBER.....	34
3.	MŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉG.....	38
3.1	VERSELÉS, MESÉLÉS.....	40
3.2	RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA.....	40
3.3	ÉNEK-ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC.....	41
4.	MOZGÁSOS TEVÉKENYSÉGEK.....	43
VI.	A TÁRSADALMI GYAKORLATRA FELKÉSZÍTÉS AZ ISKOLAÉRETTSÉG ELÉRÉSÉBEN, FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	45
VII.	A NEVELÉS-TANULÁS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI.....	47
VIII.	AZ ÓVODA ÉS KÖRNYEZETÉNEK EGYÜTTMŰKÖDÉSE.....	51
IX.	ÜNNEPEINK ÉS MEGEMLEKEZÉSEINK.....	54
1.	SZÁMÚ MELLÉKLET.....	58
	LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	61

BEVEZETÉS

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény 26. (§) alapján az óvodai pedagógiai program az óvoda alapdokumentuma, amelyhez a fenntartó igazítja értékelését, elvárásait és fejlesztési támogatásait.

A tevékenységközpontú óvodai nevelési program középpontba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést, és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli. Munkánk során felhasználtuk mindazt az információt, melyet a program bevezetése óta eltelt időben az óvodáktól képzések, konferenciák, bemutató foglalkozások és óvodai látogatások, valamint közvetlen konzultációk, beszélgetések során szereztünk.

I. HELYZETELEMZÉS

Felnőttként arra gondolunk, hogy de jó lenne gyerekek lenni, mert a felelősséget, annak vállalását letehetjük. A gyermek pedig felnőtt szeretne lenni mihamarabb, hogy végre olyan feladatokat végezhesen, melyek az erejét meghaladják, s ettől lesz a világ érdekes, léphet túl saját határain. Függetlenségre vágyik, szabadnak született, joga, elidegeníthetetlen joga a szabadsága, méltósága. A változások keresztüztüében a gyermek áll, aki beleszületik az általunk megfogalmazott szabályrendszerbe, hiszen Őt senki nem kérdezte meg: tetszik-e, kéred-e, elfogadod-e?

Olyan szabadságot kínálunk fel a kisgyermeknek, amelyben az Ő saját határain belül, szabadon bontakoztathatja ki képességei. Apró pillanatok örömét, bánatát egymásra építheti, a megismerés, tapasztalás, tudás, kétkedés, elfogadás legyenek részei az együttlétnek, melyet szeretet és gondoskodás hat át.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést. Nem ad helyet előítéletek kibontakoztatásának sem társadalmi, sem egyéb értelemben.

Minden ember egész életében boldogságra vágyik, s hogy mi jelenti a boldogságot? Mindig az értékek birtoklása. Az pedig, hogy ki mit tekint értéknek, a neveltetése során dől el.

1. ÓVODAKÉP

Az intézmény a kisgyermek nevelését, fejlesztését az alapprogramban meghatározott általános irányelvek figyelembevételével végzi.

Az óvoda, nevelő intézmény. Nem csupán „megengedi”, hogy a gyermek fejlődjön, nem passzívan szemléli ezt a fejlődést, hanem lehetővé teszi, elősegíti azt, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével. A pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja (kooperáció és kommunikáció).

A családokkal együttműködve, a családi nevelés kiegészítőjeként biztosítja a gyermek mindenekfelett álló érdekének az érvényesülését. A kölcsönös bizalom alapján vállaljuk az együttes munkát az óvodánkat választó szülőkkel, egymás igényeinek maximális tiszteletben tartásával. Nevelőmunkánk során figyelembe vesszük a családi hátteret, a konkrét gyerek konkrét szüleit. Valljuk, hogy minden családnak és gyermeknek joga van arra, hogy akár egészséges, akár sérüléssel él, tudása, képessége szerint szolgálja a közösséget.

Az óvoda gyerekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének a gyermeki személyiség kibontakozásának az elősegítése az életkori, és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével történik (ide értve a különleges bánásmódot igénylő gyermek ellátását is), aminek eredményeként alkalmassá válnak az iskolai tanulásra.

A mi óvodánk biztonságot nyújtó, barátságos, kedves mesevilág, a kimeríthetetlen, felfedezendő tudás kútja. Mindennapjainkat a játék, móka, kacagás hatja át, nevelésünk során alkalmazott pedagógiai módszerek és azok hatásai a gyermek személyiségéhez igazodnak. Érzelmileg biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkör megteremtésével, a gyermeket elfogadás, tisztelt, megbecsülés és bizalom övezi. Biztosítjuk a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítését. Kiemelt helyet foglal el a gyermeki közösségben végezhető sokszínű cselekvés, tevékenykedtetés, amely a mással nem helyettesíthető szabad játék keretein belül valósul meg.

Biztosítjuk a nemzeti, etnikai, kisebbséghez tartozó, valamint a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei számára az óvodai nevelésben az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, az interkulturális és multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

2. GYEREKKÉP

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának. A gyermek, fejlődő személyiség. Fejlődését genetikai adottságok, a belső fejlődés – az érés – sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen

határozzák meg. Ezt a folyamatot befolyásolja az a személyi és tárgyi környezet, amely a gyermeket az óvodában körül veszi. Nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, mentes mindenféle előítéllettől.

Gyermekeinket olyanná próbáljuk nevelni, akik magas fokú érzelmi intelligenciával rendelkezve, a másságot elfogadóan természetes, őszinte kíváncsisággal fordulnak az őket körülvevő világ felé.

3. PEDAGÓGUSKÉPÜNK

A gyermekközpontú nevelő munkánkban elsődleges szempont, hogy óvodapedagógusaink szakmailag felkészült, a gyermekekkel szemben együtt érző, odafigyelő, szeretetteljes magatartást tanúsító személyiségek legyenek. Tudjuk, hogy a jó óvó néni mindenkinek más, mégis az az elvárásunk, hogy óvodapedagógusaink közel azonos színvonalon végezzék szakmai munkájukat. Fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek felé olyan magatartást tanúsítsanak, amely mind a szülőben, mind a gyermekben bizalmat ébreszt, így a szülő nyugodt szívvel bízza gyermekét pedagógusainkra.

II. A TEVÉKENYSÉGGÖZPONTÚ PROGRAM CÉL- ÉS FELADATRENDSZERE

Minden pedagógiai program esetében kitüntetett szerepe van a világos, érthető, logikus és rendszerbe helyezhető cél- és feladatrendszer megalkotásának, megfogalmazásának. A reális célmeghatározás az alapja a pedagógiai munkánknak.

Óvodai nevelésünk célja a gyermekek harmonikus fejlődésének, személyiségük kibontakozásának elősegítése, az életkori és az egyéni sajátosságok, és az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével.

Nevelési célunk, hogy a gyerekek elfogadják a másságot, ismerjék, és képesek legyenek kielégíteni saját szükségleteiket. Nyitottan, eredményesen kommunikáljanak, tudjanak együttműködni társaikkal. Testi-lelki harmóniában legyenek önmagukkal, és környezetükkel. Fejlődésük önmagukhoz mértén folyamatos legyen, melyben természetes módon mutatkozhat meg a kiemelkedő, ugrásszerű fejlődés, a stagnálás, vagy az esetenkénti visszaesés is. A gyermekeink nevelésében az életkorok, és a különleges bánásmód szerinti integrálás, valamint az egyéni fejlettséghez, pillanatnyi állapothoz igazodó differenciálás valósul meg.

Az óvoda közvetett segítséget ad az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődéséhez.

1. A SZÜKSÉGLETEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN

A gyermek is fejlődő személyiség, ezért sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó, testi, lelki szükségletei vannak. A digitális világ eredményeként a gyermeki képességek is változnak. A család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér. Az óvoda tudatosan alakítja, építi, kombinálja azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái egységet, szerves, kölcsönös kapcsolatot alkotnak. Fontos alapelv, hogy a gyermekek alapvető testi szükségleteit a nap folyamán bármikor kielégíthetik. A lelki szükségletek közül a szeretet, a gondoskodás igényét tartjuk fontosnak. A gyermekek egyéni szükségleteinek megismerése és kielégítése, a gyermekekre való odafigyelés, a differenciált bánásmód biztonságot, megértést, nyugalmat sugároz a kisgyermek felé.

Az óvodapedagógusaink feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében:

- a gyermek egyéni szükségleteinek folyamatos feltérképezése;
- a gyermek alapvető fizikai szükségleteinek megismerése és kielégítése;
- a gyermek alapvető lelki szükségleteinek megismerése és kielégítése;
- egészséges környezet megteremtése;
- a gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása;
- a nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása;
- megértő, elfogadó pedagógusi magatartás.

2. A TEVÉKENYSÉGEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN

A gyermek, tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban. A tevékenységek végzése és az alkotóképesség vált, kifejlődött képesség felhasználása folyamatos és állandó, szétválaszthatatlan egységet alkot.

Tevékenységvégzés fajtái az óvodában:

- pedagógiaileg irányított tevékenység;
- spontán tanulás (tevékenységvégzés);
- játékban tanulás, játékba integrált, játékos tanulás.

A tevékenységeket észrevétlenül építjük be a folyamatba a tervezett és a spontán kínálkozó lehetőségeken keresztül, melynek feltétele, hogy ismerjük a gyermeket, tudjuk mik a céljaink. Kizárólag a gyermekek által ténylegesen elvégzett, elkezdett és befejezett tevékenység lehet pedagógiailag hatásos.

Az óvodapedagógusaink feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- biztosítsa a minél változatosabb, többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához (párhuzamos tevékenységek) a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek);
- a tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára;
- élmények nyújtásával segítse elő a sokrétű, komplex tevékenységformák kialakulását.

3. A KÉPESSÉGEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN

Nevelésünk olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. A tevékenységsszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással. A nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése.

A társadalmi és egyéni szempontokból lényeges képességek két nagy csoportja:

I.kooperációs képességek

II.kommunikációs képességek

Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenység társadalmisága határozza meg.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek:

- a) képességek megfelelő tevékenységek közben fejlődnek;
- b) a tevékenység nemcsak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének (a képesség meghatározott tevékenységekre való alkalmasság);
- c) a tevékenység a képességfejlesztés eszköze (az adekvát képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók);
- d) a tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának, kifejtésének színhelye.

Nincs olyan általános képesség, amelynek ne valamilyen konkrét tevékenység lett volna az eredeti forrása. Az emberi képességek összessége több emberformáló folyamat eredményeként jelenik meg.

Az óvodapedagógusaink feladatai a képességek fejlesztésében:

- folyamatosan biztosítsa a gyermekeknek a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető szabad játéokra;
- a folyamatos megfigyelés, nyomon követés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről, ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére. Különös tekintettel a kiemelkedő képességű, valamint a részképességek fejlődésében lemaradt gyerekekre. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermekekre törvényi előírásoknak megfelelően egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon kellő hatást.
- vegye figyelembe, hogy minden gyermek a neki megfelelő módon, tempóban és mértékben fejlődik.

Minden gyermek képességét önmagához mérten – saját lehetőségeikhez viszonyítva – igyekszünk fejleszteni.

Minden nemzedék a maga világának kialakítására törekszik. Segítjük a gyermeket abban, hogy világát, személyiségének felépítését maga alakíthassa ki, személyes tapasztalatai révén fejlődjék, emberi méltósága sértetlen maradjon. Valós, természetes környezetében alakuljanak szociális érzelmei embertársai iránt. Célunk önálló, tevékeny, problémamegoldásra, döntésre képes művelt emberek nevelése, akik rugalmasan tudnak alkalmazkodni a gyorsan változó, egyre inkább digitalizálódó világhoz.

4. A SZOCIALIZÁCIÓ, ÉRZELMI NEVELÉS

A családok spontán módon megvalósítanak dolgokat a társadalomba való beilleszkedés feladataiból, az óvoda tudatosan újrendezi, felerősíti a családi szocializációs hatásokat. Az óvodai szocializáció a gyermek egyéni igényeinek, fejlődési szükségleteinek egyértelmű, következetes érvényesítését jelenti. Az eredményes szocializáltság az egyén cselekvőképességének legfontosabb előfeltétele. A kisgyermeknek ahhoz, hogy boldoguljon, meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek között tevékenykedni, az

eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lennie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat. Ez komplex életfeladat, a szociális tanulás intenzív formája. Az óvoda kiegészíti, kiterjeszti, felerősíti a szociális tanulást. Az óvodai szocializáció sikere abban rejlik, hogy a gyermekek tudják, hogy mit, mikor, hogyan szoktak csinálni.

Az óvodában fokozzuk a gyermekek és a felnőttek, a gyermekek és a gyermekek közötti kooperáció és kommunikáció, az együttműködés és az érintkezés gyakoriságát és intenzitását. A szocializáció során a társadalom, a környezet szokásainak, normáinak, erkölcsi elvárásainak megismerésén és fokozatos elsajátításán keresztül nevelődik a gyermek, formálódik a személyiség.

Az óvodáskorú gyermeket az érzelemvezéreltség jellemzi. Az érzelmi biztonság igénye és szükségletének kielégítése minden gyermek lelki komfortérzetének alapja. A védettség, az állandóság érzése, a sajátos, az egyes gyermekekre jellemző életritmus nyugalma, a következetesség, a szokások biztonsága, a tevékenység lehetőségének biztosítása, a meleg, otthonos, derűs, szeretetteljes légkör biztosítja a gyermekek lelki komfortérzetét.

Az egyedi különbözőség, a másság elfogadása és természetesként történő megélése alapvető fontosságú a szociális érzelmek alakulásában. Az érzelmi nevelés, a szocializáció a folyamatok tervezésének, lebonyolításának legfontosabb kerete. Szoros egymásra hatása segíti elő a kisgyermek fejlődését. A változatos tevékenységrendszer által megtanulja irányítani saját érzelmeit, és a fejlődés útján eljut arra a szintre, amikor elfogadja, hogy az érzelmeken kívül más szempontok is vannak.

Az óvodapedagógusaink feladatai az érzelmi nevelés fejlesztésében:

- a szeretet és kötődés képességének fejlesztése;
- mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése;
- erkölcsi tulajdonságok: együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség fejlesztése;
- akarati tulajdonságok megalapozása a szokás és normarendszer segítségével;
- az élménybefogadás képességének fejlesztése;
- az érzelmek kifejezőképességének fejlesztése;
- az ösztönök és az érzelemirányítás képességének fejlesztése;
- az érzelmi zavarok tompítása, leépítése.

III. A FEJLŐDÉS-FEJLESZTÉS FELTÉTELEI, LEHETŐSÉGEI A NEVELÉSBEN

A nevelési folyamat a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A tudatos fejlesztést az objektív és szubjektív feltételek jelentősen befolyásolják. A tudatos fejlesztés a gyermek életkori sajátosságaihoz, meglévő képességeihez igazított folyamat. Mindig tudnunk kell, hogy mikor mire érett a gyermek. A tudatosság megjelenik az óvodai környezet alakításában, a szokások megalkotásában, a csoporton belüli kapcsolatok alakításának segítségével, a nevelési célokban megfogalmazottak megvalósítását segítő tárgyi eszközök és pedagógiai módszerek megválasztásában.

1. A tudatos fejlesztés objektív feltételei

Intézményünkben a hat vegyes csoport három blokkban elosztva működik. A blokkban a szomszédos két terem összenyitható az igények és a szükség szerint.

A szomszédos két csoporthoz tartozó közös öltöző tágas színtere lehet egyes tevékenységeknek a csoportszoba tevékenységi terének kibővítésével. A pedagógusaink megítélése alapján a csoportok összenyithatóak. Ezzel lehetővé tesszük a gyermekeknek az egyik csoportból a másik csoportba történő szabad átjárhatóságot a szomszédos csoportba járó gyerekek egymás közötti kommunikációjának, és kooperációjának elősegítése érdekében, leginkább a reggeli és délutáni időszakban.

A tornaszoba az egész nap folyamán folyamatosan kihasználható. A terembeosztást az óvónőink maguk végzik, segítve a folyamatosság biztosítását..

A csoportszobák bútorzata a gyermekek méretének és kényelmének megfelelőek. Biztosítjuk a foglalkoztatókban a korszerű, gyermek méretű, természetes anyagból készült, biztonságos bútorzatot, és törekszünk ennek megtartására. A termék belső kialakítása óvónőink egyéniségét tükrözi, szem előtt tartva a korcsoportok összetételét, a gyerekek sajátos igényeit, flexibilisen biztosítva a megfelelő mozgásteret. A berendezés alakításakor figyelünk a gyerekek elkülönülési igényeire, így lehetőséget teremtünk kis kuckók, játszósarkok kialakítására. A csoportszoba elrendezését igyekszünk úgy alakítani, hogy a gyermekek egyidejű tevékenységét képesek legyünk biztosítani.

Minden csoportnak van tágas udvarrésze, árnyékolóval ellátott terasszal. Biztosított annak a lehetősége, hogy más csoporttal is közösen játszhassanak, átlátogassanak társaikhoz. Az óvoda udvarán rendelkezésünkre áll egy műfüves ovifoci pálya, aminek kihasználása

lehetőséget nyújt a gyermekek mozgásigényének tartalmas kielégítésére. Az udvari életet gazdagítják a felfestett útjelzéseket kiegészítő mobil közlekedési táblák.

A nyári melegben a gyerekek az egész nap folyamán használják a kerti frissítő vízpárát. A lombos fák árnyékában levegőzhetnek, edződhetnek. Udvarunkon az EU előírásainak megfelelő játékeszközök kerültek telepítésre. A homokozókat egész nap használhatják a gyerekek, szabadon ismerkedhetnek meg a homok tulajdonságaival (víz, sár és kiegészítők). A betonozott részen rajzolni, festeni, ugróiskolázni nagyon jól lehet. Intézményünk rendelkezik a törvényben meghatározott, a működéshez szükséges eszközkészlettel.

2.A tudatos fejlesztés szubjektív feltételei

2.1 Nyugodt, meleg, derűs, nyílt, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése

A nyugodt légkör megteremtésének alapvető feltétele a megfelelő napirend biztosítása. A periodikusan ismétlődő tevékenységeknek a csoport szokásrendszere ad keretet. A napirend a gyermek számára kiszámítható, megszokott életritmust biztosít. Rugalmas, szükség szerint változtatható, alakítható, lehetőséget ad a párhuzamos tevékenykedésre. Az egyes tevékenységekre fordítható időt úgy határozzuk meg, hogy az lehetővé tegye az elmélyült, nyugodt és hosszan tartó játékot. A napirendben a játéokra fordítható idő a leghosszabb.

2.2 Az óvodapedagógusaink modellszerepe

Az óvodapedagógusaink elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. A gyermekek utánzási hajlamából következően a példa a leghatásosabb nevelő erők egyike. Nagyon fontos, hogy mit és hogyan mondunk, miként viselkedünk, hogyan öltözködünk, mit tartunk jónak és követhetőnek.

A gyermekek magukkal hoznak bizonyos értékeket a családból, ezeket az óvodában is igyekszünk tiszteletben tartani. A szülői kompetencia az elsődleges, az óvodai nevelés kompetenciái másodlagosak a gyermekek nevelésében.

A gyermek - felnőtt kapcsolat alapja és mintája a gyermek - szülő viszony.

Az óvodapedagógusaink biztonságot, harmóniát sugárzó egyénisége hat a gyermeki személyiség fejlődésére. A testi kontaktus is nyújthat biztonságérzetet, ha igénylik a gyermekek a simogatást, szeretgetést, ölelést.

A gyermek és az óvónő aktív és kölcsönös együttműködése a felnőttől is elfogadó magatartást igényel. Nemcsak mi irányíthatjuk a gyermeket, hiszen a gyermek is hat ránk.

Óvónőink feltételezik a gyermek önállóságát, rugalmasságát, szabad döntési, és helyzetfelismerő képességének meglétét. Kezdeményező, másokkal jól együttműködő gyermekeket csak úgy tudunk nevelni, ha az óvodapedagógusaink is önállósággal, egyéni ötletekkel rendelkező, kreatív személyiségek.

2.3 Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése a nevelőmunka során

Az aktív nevelés központja a tevékenység és a tevékenységre alapozott nevelés. A gyermekeknek éppúgy lehet véleménye, elképzelése, ötlete, javaslata, mint a felnőttek. Ezekre az élményekre, tapasztalatokra szükséges építenünk és terveznünk a gyermeki tevékenységet.

A fejlesztés során abból kell kiindulnunk, ami a gyermekeket körülveszi, foglalkoztatja, és érdekli. Figyelembe kell venni a kisgyerek fejlettségét, fejlődésének, fejlesztésének sajátosságait, ezzel is biztosítva az esélyegyenlőséget.

2.4 Az óvodapedagógus és a dajka együttműködésének formái

A dajka munkája az óvodapedagógusával összehangoltabbá válik, mert dajkáinkat a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. Ez a szemlélet biztosítja óvodapedagógusaink és dajkáink munkájának összehangoltabbá válását. Az óvodai nevelés eredményességéhez a pedagógiai asszisztenseink munkájára is számítunk, ezért számukra is elengedhetetlenül szükséges a rábízott kisgyermek ismerete. Óvodánkban két pedagógiai asszisztens segíti az óvodapedagógusok munkáját. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőttek, aki éppúgy, mint az óvónő magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. A nevelési folyamatban való közvetlen, tevékenyen részvételt a szakképzettség megléte előnyösen befolyásolja. Tudnia kell, hogy milyen célok érdekében hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport, az egyes gyermekek fejlesztését megvalósítani. Ennek érdekében a blokkon belüli felnőttek közötti összedolgozás, együttműködés elengedhetetlen.

2.5 Az óvoda környezetében élők hatásai a nevelőmunkára

Óvodánk lakótelepi környezetben épült. A családok örömmel fogadják, hogy olyan csoportos tevékenységeket is szervezünk, melyeket Ők egyre nehezebben tudnak megvalósítani.

A szülők körében felméréseket végeztünk. A vizsgálat eredménye igazolja, hogy a szülők az eddig már kialakított partnerkapcsolatot jónak ítélik, és továbbra is számítanak segítségünkre

gyermekük nevelésében, családi problémáik megoldásában, az iskolára, és a társadalmi életre való felkészítésben.

IV. A FEJLESZTÉS TARTALMA

Az óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre, és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg. A feladatrendszer elemei együtt jelentik az óvodás korú gyermek nevelésének tartalmát, mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggenek egymással. A tanulást a nevelés részének tekintjük, a nevelés és a tanulás komplex gondolkodásmód.

A feladatrendszer elemei:

1. Játék és tanulási tevékenység.
2. Társas és közösségi tevékenység.
3. Értékteremtő munkatevékenység.
4. Szabadidős tevékenység.

1. JÁTÉK ÉS TANULÁSI TEVÉKENYSÉG

Játék

A játék a 3-6-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő, leghatékonyabb tevékenysége. Kitűnő talaja a fejlődésének, játéktevékenység közben észrevétlenül tanul a gyermek. A játékban kiéli, kipróbálja, feldolgozza és gyakorolja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Bizonyos élethelyzetekben megoldásokat kap viselkedésére, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újra élheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetítjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé.

A játék olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusaink tudatosan használnak fel a nevelési cél eléréséhez a nevelés folyamatában. A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi, manuális, vagy a mozgáshoz kapcsolt tevékenységet ismerjük el, hanem a szellemi alkotást is tevékenységként fogjuk fel a játék során. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játékának szereplőit, bármilyen

eszközzel vagy társal helyettesítheti azokat. Minden gyermeki tevékenység - beleértve a játékot is - felosztható spontán és irányított tevékenységre.

Jót és jól játszani – ez a gyermekek dolga az óvodánkban. Óvodapedagógusainknak az a feladata, hogy megfigyeljék a gyermek játékát, felhasználják azt saját nevelési céljaik elérése érdekében, és szükség esetén, indirekt módon befolyásolják. A játék kicsiben maga az élet, az, amit a kisgyermek felfog, és képes rekonstruálni az őt körülvevő világból. Az életre nevelés is a játékból indul ki, a játék segítségével teljesebbé válik.

Az alapelvünk: a játék folyamatában az óvodapedagógusaink tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodánkban fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. Fontos, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékokra. A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket az óvodapedagógusaink biztosítja, mely az óvoda napi rendjében, időbeosztásában jelenik meg.

A kisgyermek a külvilágból és a saját belső világából származó tagolatlan benyomásait a játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első, valódi játszótársa a családba és az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A megfelelő légkör megteremtésével, megtartásával az életöröm kifejezőjévé válik a játék.

A gyermekközösség által elfogadott belső törvényszerűségek szerint kialakított, a játékon belüli szereposztások a szerepjátékot a társadalmi gyakorlatban tapasztalható szituációk előzményévé avatják.

A gyermeki játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, ezért fontos, hogy:

- spontán, szabadon választott, következmény nélküli legyen;
- a gyermek személyiségének a környezethez való viszonya sajátos formában tükröződhessen;
- a legfontosabb tevékenysége lehessen, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközeként tartsuk számon;

- a gyermek számára fontos az általa megválasztható játék, hiszen ebben mutatkozik meg a hajlama valamint az életre való felkészülése is, ezért az e fajta gyermeki tevékenységvágnak lehetőséget kell biztosítani, és sohasem szabad korlátozni.

Óvodapedagógusaink feladata, hogy tapintatos magatartásukkal biztosítsák ezen örömszerzési lehetőségek érvényesülését a gyermekek számára. A játék csak addig játék, amíg a felvett szerepekkel, a vállalt szabályokkal mindenki azonosul. Az együttjátszás során a pedagógiai magatartás megválasztására óvodapedagógusaink különös figyelmet fordítanak. A gyermeki játék céltudatos tevékenység, melynek célja a gyermek belső feszültségéből, közvetlen indíttatásából ered, szükségletek kielégítésére ösztönzi. Feladatunk ezért, megismerni az egyes gyermekek egyedi, sajátos igényeit, késztetéseit, szükségleteit, mivel mindegyikükben más és más, rájuk jellemző igények keletkeznek, melyek fejlődésük mozgatórugói. A játék olyan alaptevékenysége a gyermeknek, melyet az óvodapedagógusaink tudatosan felhasználhatnak a gyermekek fejlesztése érdekében.

A játék objektív feltételei:

- idő → elegendő, összefüggő – udvarra is;
- hely → gyermek igényének figyelembe vétele;
- eszköz → alakítható, többféle funkcióra alkalmas.

A játék szubjektív feltételei:

- pozitív légkör;
- élmények → spontán és tudatosan tervezett;
- az óvodapedagógus képességei.

Az óvodapedagógusaink feladatai a játékkal kapcsolatban:

- nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése;
- a napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára;
- a játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása, bővítése;
- ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához, folyamatos törekvés a játék sokszínűségének biztosítására;
- az egyéni élményeken túl közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében;
- a gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása;
- szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátszás a gyermekekkel.

MONTESSORI eszközök és a játék kapcsolata csoportjainkban

Az elmúlt évek során sokat változott, fejlődött a világ. Felgyorsult, rohanó, túlzott ingerekkel teli, ebbe születnek és nevelődnek a gyermekek. Tapasztalatunk, hogy a gyerekek jóval meghaladják (legtöbb esetben) értelmi fejlettségükben korosztályukat, viszont érzelmileg elmaradottabbak, labilisabbak.

A Montessori eszközöket már nem olyan intenzitással, gyakorisággal használják. Az eszközökben rejlő szabályokat, használati módokat átlépve, fantáziájukkal színesítve kombinálják azokat, és a hagyományos óvodai eszközökkel, játékokkal együtt alkalmazzák játékaik során. Természetesen alkalmazkodunk igényeikhez, és teret engedünk ötleteiknek, hagyjuk őket szabadon szárnyalni bizonyos keretek között (a rózsaszín torony, barna hasáb, rúdkészlet, mértani formák, esetében a gyerekek már felhasználják az építő-konstruáló tevékenységeik során, ezzel is fejlődik fantáziájuk, kreativitásuk). Azonban vannak olyan eszközök melyeknél fontos a szabály betartása.

Ennek ellenére, még a mai kor gyermekének nevelésében, fejlesztésében is hasznos Montessori eszközrendszere. Számptalan egyéni, csoportos fejlesztési lehetőséget foglal magában, ezzel is segítve, színesítve pedagógiai munkánkat.

Az óvodánk pedagógusai szabadságot kapva, rugalmasan alkalmazzák Montessori szemléletét, saját egyéniségükkel ötvözve, és használják csoportjuk, gyermekeik mindennapjaiba, pedagógiai munkájuk során.

Tanulási tevékenység

A tanulás külső tapasztalatok hatására megy végbe, az ember magatartását befolyásolja. Alapvető funkciója, hogy segítse az egyénnek a környezetben való sikeres létezését. Tanulásról csak akkor beszélhetünk, ha az említett viselkedésváltozás tartósnak bizonyul.

A tanulás nem szűkíthető le csupán az előre tervezett tevékenységeken való ismeretszerzésre, hiszen minden tartós változás, ami tapasztalatok hatására végbemegy, tanulás. A tanulási folyamatot tehát a lehető legtágabban kell értelmeznünk az óvodában. A tanulási folyamat lényege egyetemleges, noha más és más arcát mutatja különböző életkorú és mentális fejlettségű gyermekeknél.

Különböző típusai léteznek a tanulásnak, ezért megkülönböztethetünk:

- perceptuális (vagy szenzoros) tanulást;
- motoros tanulást;
- verbális tanulást;
- szociális tanulást.

Perceptuális tanulás

A külvilágból az érzékszervek által felfogott információk kódolása, rögzítése és alkalmazása. Ez a típusú tanulás óvodáskorban különösen fontos szerepet játszik, mert a gyermekek így szerzik a világgal való ismerkedésük során az elemi információkat, amelyek a tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek.

Motoros tanulás

Mozgások, mozgássorok elsajátítását jelenti. Nagymozgásoknak és finommotorikának a kialakulásában döntő tanulásforma. Olyan tevékenységeknek is az alapját jelenti, amelyeket inkább a gondolkodáshoz, a kognitív műveletekhez kapcsolunk (pl. beszédartikuláció, olvasás, szemmozgások). A motoros tanulás hasonlóan alapvető a kisgyermek tevékenységei között, mert óvodás- és kisiskoláskorra esik az idegrendszer motorikus fejlődésének legfontosabb fázisa: óvodáskorban a teljes mozgástanulás jórészt erre a tanulásformára épül, kisiskoláskorban az írás, olvasás és a számolás (alapkészségek) elsajátítása miatt létfontosságú.

Verbális tanulás

Szövegeknek (ábráknak, jelzéseknek, szimbólumoknak) az elsajátítását jelenti. Ez a tanulásforma a beszédtanulással párhuzamosan halad. Az óvodáskori anyanyelvi fejlesztésnek nemcsak önmagában a nyelvfejlődés, hanem a fogalmi gondolkodás kialakítása szempontjából is vitathatatlan jelentősége van.

Szociális tanulás

Ez a tanulásforma az intézményekben végbemenő szocializációs folyamatokkal azonos. A nevelés során minél több a tudatos, következetesen alkalmazott elem, annál stabilabb értékek kialakulására számíthatunk a gyermek személyiségfejlődésében.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban, a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre. A játékon belül a perceptuális, a motoros, a

szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. Célkitűzésünk, hogy egyszerre, egy időben kevesebbet, de minőségében és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából. A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak, mert szerintünk kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell a gyermekek számára közvetítenünk és velük együtt átélnünk. A komplex tevékenységek rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent, hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is. A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek. A cél az, hogy megfelelő színvonalú, képességeinek megfelelő feladatok elé állítsuk a gyermeket. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez szükséges mérni. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát, bátorságod adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A sorozatos kudarcok hatására a gyermek bátortalanná, visszahúzódóvá válik, alulértékeli önmagát. Az óvodapedagógusaink szerepe kiemelkedő abban, hogy milyen feladat elé állítják az egyes gyermekeket, mennyire képesek megismerni és fejleszteni a gyermeket egyéni adottságainak figyelembevételével. A program keretjellege biztosítja számunkra gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat. A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták stb. formájában a napi élet bármely mozzanatában megoldhatók.

Az óvodai tanulás jellemzői:

Az óvodában a tanulást értelmezzük mozgástanulásként, az érzéki tanulásként is, és szóbeli (verbális) tanulásként is. Kiemelkedő jelentőséget tulajdonítunk a szociális tanulásnak, amely tapasztalatokat a gyermek a társas környezetben, felnőtt és gyermektárs hatására, az általunk mutatott minta és modellkövetés nyomán, interakciókban sajátít el. A gyermek szándéka szerint az óvodai tanulást általában nem szándékos, belső késztetések befolyásolják. Az óvodapedagógus kínálhat a gyermekeknek olyan tevékenységet, amely a tanulás előmozdítója lehet. A megismerésvágyat, és majd a tudásvágyat is, az aktuális késztetések kielégítésével és újak felébresztésével alapozzuk meg. Az egyes gyermekek sajátos és aktuális érdeklődésére, kíváncsiságára, életkori sajátosságaira építve biztosítunk a gyermeknek változatos

tevékenységet. Az egyéni érdekltség, a cselekvő aktivitás lehetősége segítségével egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatai rendeződhetnek, ismeretei bővíthetnek, és ennek mentén az értelmi képességei és a kreativitása is fejlődhet.

A spontán játékban a gyermek játékélménnyel éli meg a tanulási- tevékenységet. Önmaga tevékenykedése hozzásegíti különféle tanulási műveltségtartalmak tapasztalatainak megszerzéséhez, miközben képességei is fejlődnek. Az óvodapedagógusaink megfigyelik, tudatos pedagógiai jelenlétükkel megismerik az egyes gyermekek ebbéli szükségleteit, amit felhasználnak a nevelő fejlesztő tevékenységben. Játékba integrált tanulás során már tudatosan tervezzük a játéktevékenység lehetőségét, olyan feltételeket teremtünk, amelynek következtében nagy biztonsággal megjelenik a kívánt tanulási helyzet. Főként élményekre építünk, feltételeket biztosítunk.

A játékra épülő szervezett tanulás a gyermek választásán alapul, és megvalósítása számára szándékos tanulást idéz elő, szabad játéktevékenysége átalakul külső készítésre reagáló tevékenységgé. Van olyan gyermek, akit a téma érdekel, van, akit egy tevékenység vagy a maga által választott játéktevékenysége, van, aki bizonyos területen még csak a játékban kínálható meg némi irányított tapasztalatszerzéssel. Mindegyiküket más és más készíttetések vezérlik. Az óvodapedagógusnak jól kell ismernie a gyermek sajátos szükségleteit, érdeklődését és fejlettségi szintjének mutatóit. Tudnia kell, hogy minden gyermek más és más fejlettségi szinten van, és ezért eltérő készíttetések vezérlik. Fontos feladatunk az eltérő szükségletekhez való igazodás, mert ez teszi eredményessé a tanulási folyamatot. Ezért választjuk meg differenciáltan a tanulás célját is, és ehhez igazítjuk a tartalmi kérdések megfogalmazását is.

A tanulási tevékenység folyamatának irányítása, motivációs háttérének biztosítása az óvodapedagógusaink feladata. A tanulási tevékenység tervezhető, de az egyéni szükségletek az eltérő fejlettség és az eltérő előzetes tapasztalatok függvényeként egyedi vonásokat mutat. A tanulási tevékenységre jellemző, hogy életkori és egyedi sajátosságokon keresztül jut érvényre. Fontosnak tartjuk a differenciált módon történő tevékenység-kínálást, amely a tanulási folyamatra való ráhangolódást segíti. Ha az óvodapedagógus találkozni tud a gyermekek belső igényeivel, akkor ők készíttést éreznek a játékban való részvételre. Így a gyermek önkéntes, szabad választása létrejön, belefeledkezik a tapasztalatok megszerzésébe. Ez egyedi tempóban, különböző segítség-igénnyel, egyedi igényekhez igazodó módszerekkel történjen, s addig tartson minden gyermek számára, ameddig a belső készíttetései segítségével együtt tud működni a kínált tevékenységgel. Az óvodában nem elsősorban az ismeretek,

hanem a sokoldalú tapasztalatok megszerzése a cél, melyek tények, összefüggések létrejöttét eredményezik. Ezek alapul szolgálnak az ismeretek számára. A komplexitás a tanulás keretének, formáinak megválasztására is érvényes szempont. Többoldalú, egy időben többfajta módszerrel megvalósuló tapasztalat és ismeretszerzés a leghatékonyabb fejlesztő erő az óvodáskorban. A tanulási keret konkrét formájának megválasztását a tanulási tartalom befolyásolja a leginkább. A tanulás legfőbb kerete a teljes nevelési folyamat, amelyben a spontán és irányított tanulás bármikor megvalósulhat.

Óvodáskorban a tanulás spontán módon és tervezetten vagy irányítottan megy végbe. Fontosnak tartjuk a gyermek meglévő, spontán módon megszerzett tapasztalatainak figyelembevételét, és arra építve tervezzük az óvodai tanulás tartalmát és formáit. A különböző formák indokoltságát meghatározza az egyéni érési tempó, a fejlettségi szint, az aktuális késztetések és a tevékenységek adott szituációi. Ezek egyben a tanulási formák megválasztása iránti változatosságot és színességet is biztosítják óvodapedagógusainknak.

Az óvodapedagógusaink feladatai a tanulási folyamatban:

- értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás);
- a gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése;
- lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, kutatás örömeit;
- a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása;
- a gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése;
- olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermekeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti;
- komplexitásra törekvés a tanulási tartalmak tervezésénél, feldolgozásánál;
- differenciálás, a tapasztalatszerzés sokoldalúságára törekvés.

2. TÁRSAS, KÖZÖSSÉGI TEVÉKENYSÉG

A társas és közösségi tevékenység során feladatunknak tartjuk, hogy a gyermek tanuljon meg másokkal érintkezni, és együttműködni.

Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenységek közhasznúsága, kulturális színvonala, relációgazdagsága, a másság, a hogyan határozza meg. Pedagógiai programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez.

A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír az életre való nevelés szempontjából. Pedagógiai programunkkal a tulajdonságok, a képességek, a készségek, a szükségletek olyan rendszerét kívánjuk formálni, melynek segítségével a gyermekek részvétele a napi életben (társadalmi gyakorlatban) egyszerűbbé, könnyebbé válik.

Már az óvodában nagyon fontos feladatunk tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok, és a közös tevékenység kibontakoztatására. A már megszerzett tudást közösségben, együttműködve tudják gyakorolni a gyermekek. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Az élet is ilyen. Bizonyos korlátok között kiélhetjük magunkat, ám nekünk éppúgy szükséges alkalmazkodnunk másokhoz, ahogyan mások is alkalmazkodnak hozzánk. A cél, az adott lehetőségek között a legtöbbet legyünk képesek egyéniségükből kihozni, ezzel gazdagítva a közösséget. Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítanunk személyisége pozitív és széleskörű, önmagához mért fejlődéséhez.

Az óvodai csoport, közösség sikeres formálása esetén mások megbecsülése, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul.

A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még a nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában.

Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg. Az óvodánkban minden tevékenységnek a gyermek egyéni öröme túl a közös élményt is erősíti. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együttjátás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősítik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni.

A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a tevékenykedtetésen legyen a hangsúly. Mindent kipróbálhasson a gyermek, kivételt csak a testi, és szellemi épséget veszélyeztető tevékenységek képeznek.

A közösségi szokások kialakítása pedig a tevékenységek elvégzését segíti, a gyermekek cselekedeteit irányítja. Lehetővé teszi, hogy az egyik gyerek ne zavarja a másikat a tevékenység elvégzése közben, a szokásrendszer elősegíti a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére való odafigyelést, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták lerendezését. Tevékenységgel és az ehhez szükséges hellyel, eszközzel segítjük a gyermekeket abban, hogy minél nagyobb önállóságra tegyenek szert az óvodai életük során.

A szocializáció elsődleges színtere a család. Nagyon fontos, hogy óvodapedagógusaink ismerjék a hozzájuk járó gyermekek és családjaik egyéni helyzetét, szerkezetét, szokásait, működési mechanizmusait. A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása. Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség), és akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését, szokás-és normarendszer megalapozását.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi, hátrányos helyzetű vagy halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényelnek, szükség esetén megfelelő szakszolgálat által biztosított szakember közreműködésével.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékűek óvodapedagógusaink, és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. Óvodapedagógusaink felelőssége nagy abban, hogy milyen erkölcsi normákat, elvárásokat közvetítenek, milyen hatásokat alakítanak ki a nyitottság, a tolerancia, az együttműködési készségek fejlesztésében. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére majd megoldására. A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunkánk egészét átszövik. Ebben a folyamatban legfontosabb időpont az, amikor a gyermekek ismerkednek az óvodával, az óvodai csoporttal. A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket, az óvodapedagógusainkat egyaránt.

2.1 A csoportok szokás és normarendjének kialakítása

A harmonikus, kiegyensúlyozott, tevékenységgel teli óvodai élet csak derűs, nyugodt légkörű, kialakított és megszilárdult szokásrendszerben működik. Intézményünkbe a beszoktatás szülői igény figyelembe vételével történik - szülőkkel közösen, vagy szülők nélkül.

Óvodapedagógusaink az óvodába lépés első pillanatától kezdve tervszerűen, határozottan, következetes odafigyeléssel alakítják a kisgyermek személyiségét. Megmutatják az eszközöket, hogyan lehet használni azokat, tevékenykedés után el kell tenni - és ezt számon is kéri az első naptól.

Az óvodába lépés első pillanatától kezdve célokat tűzünk ki, feladatok elé állítjuk a kisgyermeket. A beszoktatásunk sikere a szülők és az óvónőink harmonikus együttműködésén alapszik. Nincs arra szabály meddig tartson, a szülői igények és a gyermeki egyéni igényeknek megfelelően először egy-két órát, majd egyre több időt tölt el a kisgyermek az anyával a csoportban, később az anya nélkül, a fokozatosság szem előtt tartásával és az egyéni igényeknek figyelembe vételével. A bölcsődéből érkezett kisgyermekek többsége szinte egyik naptól a másikra otthonosan érzik magukat.

Minden kisgyermek behozhatja kedvenc otthoni játékát, „rongyocskáját”, ami egy darab az otthonból, biztonságot, kapaszkodót jelent. Előbb-utóbb a szemlélődő kisgyermek is bekapcsolódik a tevékenységbe, a bizalom az óvónő irányába kiépül, és együttműködést eredményez közöttük.

A közös programok, az élő hagyományok ápolása, alkotó délutánok, ünnepek, és kirándulások során tovább mélyül a szülő- nevelő kapcsolat.

2.2 A gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatok

A megváltozott társadalmi és gazdasági háttér eredménye, hogy nagy eltérés tapasztalható a családok szociális háttérében. Valamennyi dolgozónk arra törekszik, hogy esztétikus, harmonikus, célszerű környezetet teremtsen. Az óvoda rugalmas, folyamatos napirendje megkönnyíti a gondozási feladatok elvégzését, a gyermekekkel való törődést.

Biztosítjuk a gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítését. A mosdóban higiénikus körülmények között tisztálkodhatnak, diszkrét feltételek mellett használhatják a WC-t. Az öltözködéssel és étkezéssel kapcsolatos teendőket a napirenden belül folyamatosan végzik a gyerekek.

A egyes csoportokban folyamatosabb a gyermekek egymás közötti kooperációja, kommunikációja a gondozási teendők közös ellátása közben is.

Az egyéni, differenciált bánásmóddal törekszünk az egyes gyermekek sajátos igényeinek figyelembe vételére. Az eltérő környezetből, kulturális háttérből érkező gyermekek tolerálása, a negatív különbségek csökkentése érvényesül, mivel a különböző kultúrájú családok másként viselkednek. A sajátos nevelési igényű kisgyermekek gondozása fokozott odafigyelést követel meg, sajátos helyzetükből adódóan.

Valljuk, hogy az egészséges életmód – életvitel igényének kialakítását, a környezettel való harmonikus együttélést, a természet szeretetét és védelmét is magában foglalja.

A harmonikus, összerendezett mozgás, a testi képességek fejlődését segíti elő a nagyobb mozgástér, a levegős csoportszoba, a tornaszoba, a füves, bokros udvar, műfüves sportpálya pótolja a lakótelep behatárolt lehetőségeit, szűk körülményeit.

Gyermekeink nagy mozgásigényének kielégítése örömforrás. Az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve a hét minden napján lehetőséget biztosítunk spontán vagy szervezett formában a tornára, játékos mozgásra, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységekre. Mozgásos és ülással járó tevékenységekre a napirend lehetőséget ad. A mozgás és a pihenés egyensúlyának megteremtésével elkerüljük a gyerekek egyoldalú fizikai, szellemi igénybevételét.

Fontosnak tartjuk, hogy ebéd után minden gyermek pihenjen. Az alvás nem kötelező, de a nyugodt, csendes megpihenésre mindenkinek szüksége van. Aki nem igényli az alvást (elsősorban iskolába készülő), bizonyos idő elteltével felkelhet. Ekkor választhat az óvodapedagógus által felkínált csendes tevékenységek közül. Követendő szabály, hogy aki nem alszik, ne zavarja pihenő társait. Az óvónő segítségére van ennek megszervezésében a pedagógiai asszisztens is.

A szabad levegőn tartózkodás fontos, "nincs rossz idő, csak rosszul öltöztetett gyermek" – s ez így igaz. Az udvaron sokat tartózkodunk, a biztonságos játékeszközök, ovi-foci pálya teszik lehetővé sokoldalú mozgásigényük kielégítését, hozzájárulva a gyermekek egészségének megőrzéséhez, megóvásához.

Fontos szempont, hogy a gyermek testi képességei fejlődését segítsük, támogassuk különböző egyedi mozgásformák kipróbálásával.

Valamennyi évszakban rengeteg tapasztalatra lehet szert tenni a természetben. Az évszaknak megfelelően tervezet séták, kirándulások eredményezik a gyermekek egészséges életmódjának alakítását. Óvodapedagógusaink tudatosan tervezik, szervezik a csoportok kirándulásait, és nevelik gyermekeiket a környezet megóvására.

A kulturált étkezés, a reggeli önálló elkészítése a csoportokban minden kisgyermek számára nevelő értékű, és későbbi életére elő- felkészítő jellegű. Ha maguk kenik a zsemlet, kenyeret, szeletelik a gyümölcsöt, szívesebben esznek, annyit készítenek el, amennyit el is fogyasztanak. Az étkezés körülményeinek, esztétikumának biztosításával az egészséges életmód szokásait alakítjuk.

A gyermekétkeztetés biztosítja az intézményeinkbe járó ételérzékenységgel bíró kisgyermek számára a személyre szabott diétás étkezést.

A napi óvodai tevékenységek során folyamatosan biztosítjuk a megfelelő folyadék szükségletének bevitelét – bármikor szomjasak, ihatnak, magukat is kiszolgálhatják – ehhez biztosítjuk a megfelelő higiénias környezetet, eszközöket.

A sok mozgás eredménye: edzettség, állóképesség, fizikai erőnlét, így a mozgás igénye beépül a szokásrendszerbe. Az örömmel végzett mozgás az általános közérzetre jótékonyan hat, megnövekszik a gyerekek aktivitása az óvodai élet egyéb tevékenységei során is.

Az óvodapedagógusaink feladatai a társas, közösségi tevékenységek terén:

- biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre;
- a felnőttekkel és társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban;
- a társakkal, a felnőttel való kommunikáció sokoldalú megtapasztalásának, gyakorlásának előmozdítása;
- a gyermek csoporton belül az együttműködés, az együttjátás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása;
- a konfliktus kezelése, demokratikus, nyílt légkör kialakítása;
- a társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása;
- a demokratikus szabályok betartásának gyakorlása;
- arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányában;
- a csoport együttéléséhez szükséges szabályok, szokások, normák kialakulásának elősegítése;
- az egyéni törekvések tiszteletben tartásával biztosítani a csoport egészének zökkenőmentes napi életét.

3. ÉRTÉKTEREMTŐ MUNKATEVÉKENYSÉG

Fogalmához hozzá tartozik, hogy tudatos, célirányos tevékenység, egyéni és közösségi haszna van. Talán a munkatevékenységgel kapcsolatban van pedagógusainknak a legnehezebb feladatuk. Nem csak meg kell győzni a szülők jó részét arról, hogy az óvodában végzett munkától semmiféle károsodást nem szenved a gyermek, hanem rá kellene arra is venni őket, hogy a családban is legyen a kisgyermeknek saját „munkája”. Vannak olyan képességek, amelyek a munkatevékenységgel fejleszthetők a leghatékonyabban: a kitartás, az együttműködés képessége, a kötelességtudat, a szervezőképesség, részvétel, versengés és segítségnyújtás.

A munkavégzés tartalma főképpen az alábbi területekhez kapcsolódik óvodánkban:

- az önkiszolgálással, a biológiai szükségletekkel kapcsolatos tevékenységek önálló végzése (étkezés, öltözködés, tisztálkodás);
- a közvetlen tárgyi környezet karbantartása (csoportszoba rendben tartása);
- az udvaron a gyermekek által is végezhető kisebb fizikai munkák (környezeti nevelés);
- rendszeresen előforduló megbízatások végzése.

Az önkiszolgálás mellett a munkatevékenység másik fontos területe a másokért végzett tevékenység. Ez a nevelési cél szempontjából is kiemelt terület, hiszen a társakkal való együttműködésre ad tényleges lehetőséget. A naposság, a naposi feladatok végzése igen kiváló terepe annak, hogy a gyermekek megtapasztalják a csoport érdekében végzett munka örömét és a nagyfokú önállóságot. A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák, a csoport érdekében elvégzett munkák. A munka az életre való felkészítés, a társadalmi gyakorlat megismerését épp úgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését, és ha mindez pozitív élmények átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel-lélekkel fogják végezni. A munkavégzés rendszeres, folyamatos tevékenység, amely beépül az óvodai mindennapokba, és amelynek során biztosítjuk a teljes önállóságot a gyermekek számára. A munka megosztása során feladatunknak tartjuk, hogy a gyerekek tanuljanak meg önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését. A kerti munka az a terület, ahol ez az értékteremtő képesség még tisztábban megmutatható. Az ehhez a tevékenységhez szükséges eszközöket biztosítjuk, amelyek bármikor, szabadon a gyermekek rendelkezésére állnak. A csoportszobákban természetsarkot alakítunk ki, hiszen a gyermek így tapasztalja meg a

környezet és az ember kölcsönhatását, elemeit beépíthetjük a mindennapos spontán és irányított tevékenységek során egyaránt.

Az óvodapedagógusaink feladatai a munka tevékenység megszervezésében:

- minden gyereknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet;
- folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, a gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket;
- a munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket;
- adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermekek tevékenységi vágyai és képességei nincsenek teljesen összhangban;
- arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek, és teljes önállósággal végezhesék azokat;
- a gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést, folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

4. SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉG

A szabadidős tevékenység nem tartalmában tér el a többi tevékenységtől. A lényeges különbség az, hogy a gyermek szabad választásán, egyéni döntésén alapul. Nemcsak az épületen belül, hanem azon kívül az udvaron is megvalósítható az a sokfajta választási lehetőség, ami döntésre és természetesen újabb és újabb gyakorlásra készíti a gyermeket. Az óvodában az adottságok lehetővé teszik, hogy bent a teremben és kint a teraszon vagy az udvaron egyszerre és egy időben tevékenykedhetnek a gyermekek, ezt a lehetőséget a szabadidős tevékenységek skálájának nyújtásával feltétlenül ki kell használni.

A mi tevékenységközpontú programunk lehetőséget kínál arra, hogy az óvodapedagógusaink a csoport napi életébe integrálják a szabadidős tevékenységet.

A cél nem a tevékenység önmagáért való végzése, hanem az egyéni képességek sokoldalúbb fejlesztése. A szabadidős tevékenység gyakorlati megvalósítására bármilyen megoldás jó, amennyiben sikerül biztosítani a célok megvalósulását. A cél nem más, mint a termékeny,

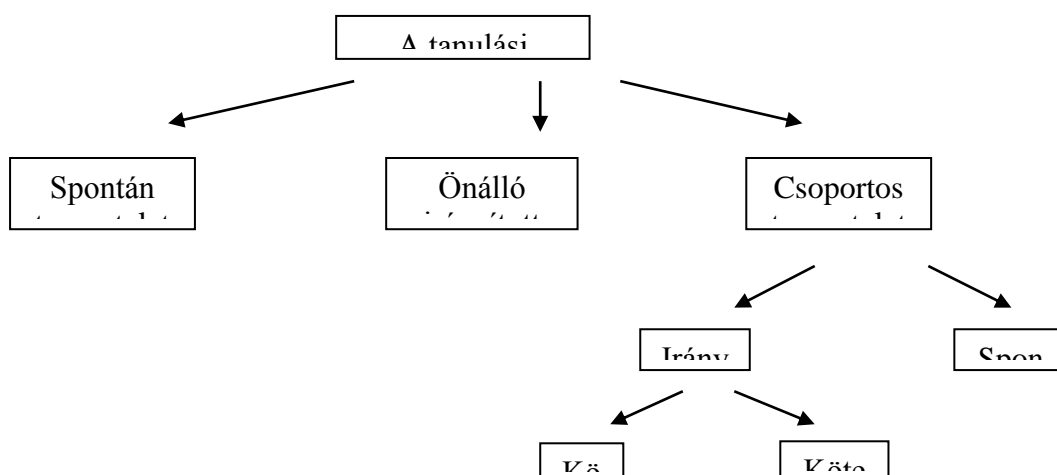
hasznos, a gyermek önfejlesztésére szolgáló lehetőségek megmutatása, rászoktatása arra, hogy a szabadidőt hogyan lehet jól eltölteni. A gyermek üldögélhet nyugodtan a padon, a homokozó szélén akár tíz percig is.

Az óvodapedagógusaink feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében:

- olyan tevékenységek biztosítása, ahol az ingerek sokoldalú feltétele, szelekciója biztosított;
- törekedjen a zárt csoportszoba kiszélesítésére, keresse a megoldást a mozgás, és tevékenységi terek bővítésére;
- a választásra kínált tevékenységek listájának bővítése;
- időnként gondolja át a változtatások lehetőségét, szükségességét;
- egyszerű, saját maga, és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését;
- szülők és gyermekek közös alkotó délutánjainak szervezése.

V. A FEJLESZTÉS KERETEI

A nevelés színtere a teljes napi óvodai élet, amely magában foglalja a nevelés-tanulás minden pillanatát. A nevelés-tanulás kérdéskörét a lehető legszélesebb értelemben használjuk, azaz a nevelési folyamat bármely szakaszában képes a gyermek tanulni.

Komplexitás a pedagógiai folyamatban

A komplexitás a didaktikai elvekhez képest annyiban jelent többet, hogy nemcsak szétbont, hanem össze is rak, helyreállítja az eredeti összetettséget, tudatosítja az összefüggéseket, és lehetőleg nemcsak a folyamat végén, hanem közben is. A komplexitásnak azért van helye a nevelési elvben, mert az óvodáskorú gyermek megismerési, tanulási sajátossága, hogy a világot a maga teljes valóságában kívánja és tudja érzékelni, megismerni.

A komplexitás tényezői:

- tények, jelenségek, tartalmak összetartozása (összetett probléma vizsgálata);
- a tevékenységformák összetartozása (kognitív és operatív oldal);
- a személyiség minden szférájának jelenléte (érzelemvezéreltség);
- megjelenítési, kifejezési formák összetartozása (érzékszervek – multimodális megismerés);
- a gyermeki tevékenység teljessége (eredmény, ténylegesen elvégzett tevékenység, strukturális teljesség, öntevékenység, idő);
- pedagógusi tevékenység teljessége (előkészítés, lebonyolítás, lezárás).

A komplex foglalkozások rendszere:

- a) komplex rendszereket, folyamatokat értelmezzük az óvodás gyermek szintjén;
- b) a tevékenységeket problémacentrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi;
- c) tevékenységeken tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.

A KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE

1. ANYANYELV

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) – az óvodai nevelő tevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására, és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze kapcsolataink kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Óvodai anyanyelvi nevelésünk komplex folyamat, a nevelési folyamat egészében jelen van.

Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését.

Célunk, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. A gyermekek szívesen és gyakran beszélnek a nap folyamán, bármikor adódik lehetőség külső hatások nyelvi kifejezésére.

A környezet példamutató tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Óvodapedagógusaink ügyelnek beszédük stílusára, a hanglejtésére, a dinamikájára, a hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszédük érthető, egyszerű és világos. Figyelnek arra a gyermekre, aki beszédhibával, beszéd gátlásossággal, beszédbeli elmaradással küzd. Ha szükséges, szakember segítségét kérik.

A vegyes korcsoport előnye a beszédfejlesztés területén, hogy a kicsik figyelik a nagyobbak beszédét, sokszor kérdeznek tőlük. A nagyok felelve, magyarázva a kisebbeknek felidéznek, hasznosítják, gyakorolják ismereteiket, szavakba öntve mások számára is érthetővé teszik. Eddig is nagy szükség volt a logopédus kiegészítő, fejlesztő munkájára, a továbbiakban kiemelten igényt tartunk rá.

A logopédus által ajánlott beszédfejlesztő gyakorlatokat óvodapedagógusaink a gyerekek tevékenységeihez természetesen illeszkedve gyakorolják.

A gyermekkönyvtár folyamatos bővítése tudományos ismeretterjesztő könyvekkel és eszközökkel is történik (térképek, földgömb, diaképek, kirakók).

Az óvodapedagógusaink feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- a gyermeki kíváncsiság felkeltése;
- folyamatos, motiváló beszédkörnyezet biztosítása;
- az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és a kreativitás) fejlesztése;
- beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása;
- a beszéd öröm biztosítása: arra nevelni a gyerekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket;
- lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására;

- képessé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni;
- beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása;
- a gyermeki kérdések inspirálása megválaszolása;
- a gyermekek szókincsének gyarapítása;
- válaszadás a kérdéseikre;
- a beszédszínvonal emelése, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni;
- beszédmegértés fejlesztése;
- a beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása.

Elfogadjuk, tiszteletben tarjuk, és természetesnek vesszük, hogy a nemzeti, etnikai kisebbség gyermekei az anyanyelvükön fejezheti ki magukat (megmutatva kis versekben, mondókákban, gyermekdalokban, és mozgásos játékokban a saját nyelvi kultúrájukat).

2. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

2.1 MATEMATIKAI TARTALMÚ TAPASZTALATOK

Programunk a matematikai ismerettartalmak komplex kezelésére, az óvodai élet egészén belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni. Ez azt jelenti, hogy a matematikai nevelés komplex formában a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósul meg.

Az óvodában a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematika tanulása több formában valósulhat meg:

- utánzásos, minta modellkövető;
- spontán játékos tapasztalatszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülve;
- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- az óvónő által kezdeményezett tevékenységi formákban.

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire: érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra még akkor is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható. Az óvodáskort jellemző gondolkodási sajátosságokkal (invariancia, állandóság hiánya) matematikai nevelés folyamán

is számolni kell. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A perceptuális, motoros, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására. Az óvónő által kezdeményezett tevékenységek alkalmat adnak arra, hogy a korábban spontán megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük. A belső érdeklődésből fakadó tanulás a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli, és képes is kisebb nagyobb csoportban az óvodapedagógus által irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. Az óvodapedagógus és a társak jelenléte mobilizálja a gyermek tanulási teljesítményét, tudását, viselkedésének és magatartásának tartalékait. Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk, fel azt az óvodapedagógus dönti el.

A matematikai nevelés tartalma szoros kapcsolatban áll az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

Az óvodapedagógusaink feladatai a matematikai nevelés terén:

- az élet nyújtotta természetes szituációk keresése és felhasználása a matematikai nevelés céljainak megvalósításában;
- olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését;
- olyan komplex matematikai tartalmú tevékenységeknek vagy kötetlen kezdeményezések szervezése, amelyek minden esetben a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire támaszkodnak;

- a matematikai képességek játékos, játékba épített megvalósítása.

2.2 TÁRSADALOM, TERMÉSZET, EMBER

A tevékenységközpontú óvodai program egyik jellemzője, hogy az Alapprogramban megnevezett tevékenységterületeket saját pedagógiai logikája szerint strukturálja.

Óvodánkban a lehetséges és szükséges valóságismereti elemeket két nagy blokkba rendeztük:

- a természeti-társadalmi valóság megismerése;
- a művészeti tevékenységek.

Óvodapedagógusaink saját szakmai kompetenciájába tartoznak ezeknek a belső egységeknek a tartalmi, metodikai rendezése és ütemezése.

A természeti-társadalmi valóság megismerése blokk felépítése:

1. Természet – társadalom – ember

- a.) a környezet szeretetére és védelmére nevelés;
- b.) a természeti és társadalmi környezet felfedezése, megismerése;

2. Születéstől a felnőttkorig (az ember és környezetének harmonikus együttélése, illetve az erre történő szocializálás).

1. Természet – társadalom – ember

A természet – társadalom – ember című komplex tevékenység teljes mértékben beleillik a környezeti nevelés–környezetvédelem széles témakörébe, a külső világ tevékeny megismerése kategória minden egyes egyéb elemét is tartalmazza.

a.) A környezet szeretetésre és védelmére nevelés

Ez a nevelési terület nemcsak széleskörű komplexitása, de a felnövekvő nemzedékek szempontjából rendkívüli aktualitása miatt is fontos.

Az óvodapedagógus felelőssége ebben a fogékony 3-7 éves korban igen nagy. A gyermeki kíváncsiságra, a gyermeki érzékelésre, a gyermek érzelmeire alapozva a természet megismerésére és megszerettetésére törekszünk. A természet szeretetére és megóvására neveljük a gyerekeket, természet közeli étellel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával példát mutatva a gyermek számára. Megerősítjük a gyermekben, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából.

Legfontosabbnak tartjuk a sok sétát, a szabadban, a környezetben, elérhető közvetlen természetben történő nézelődést, tapasztalatok gyűjtését, a látottak, a megélt élmények megbeszélését. Lényeges még, hogy az ilyen irányú élmények mind a négy évszakban biztosítva legyenek a gyerekek számára. A cselekvés, a tapasztalás, a természeti környezetre való rácsodálkozás legyen része ezeknek az alkalmaknak. A kisgyermek találjon minél több örömet a természeti környezettel való ismerkedésben, legyen érdekes, izgalmas ez a tevékenység, érezze jól magát közben. Amikor már megszerettük a környező világot, akkor lehet a természet védelmére nevelés feladatait elkezdeni. Ennek a munkának lehetséges segítő tevékenységei: a kert művelése, a madarak etetése, a fák, bokrok megóvása, a virágok gondozása, a lehullott levelek összegyűjtése, a természet tisztaságának megőrzés stb.

A környezeti nevelés egyrészt azt jelenti, hogy a nap bármely szakában művelhető egy-egy konkrét foglalkozáson belül, másrészt, hogy a kötött és a kötetlen formák egyaránt alkalmazhatók a környezet megismerése során. A környezeti nevelés integráló témakör, más nevelési területekhez tartozó ismeretek, eszközök és módszerek természetes módon beilleszthetők (pl. a mese-vers, az ének-zene, a testi nevelés, az ábrázoló tevékenység témakörei, módszerei, eszközei).

Óvodánkban nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a gyermek megismerje a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, a szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét és védelmét.

A környezetvédelem, a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvetődik, és beépül a komplex tevékenységek rendszerébe. Lehetőséget biztosítunk a szelektív hulladékgyűjtésre, igyekszünk élni az újrahasznosítás lehetőségeivel, az újrafelhasználás megvalósításával (pl. egyik oldalán már „használt” irodai papírra történő rajzolás, újrahasznosítható hulladékokból alkotások készítése stb).

b.) A természeti és társadalmi környezet felfedezése, megismerése

A tevékenységközpontú program a világot, a gyermeket körülvevő környezetet a tevékenységeken keresztül próbálja megismerhetővé tenni. Óvodás korban olyan erejű a kíváncsiság és a tevékenységi vágy, hogy ráépíthető a természeti és társadalmi valóság felfedezése. Ezt a közvetlen otthoni és óvodai környezet megismerésével kezdjük, majd a gyermekek egyéni tapasztalatait megismerve és felhasználva szélesíthetjük tovább.

A cselekvés, a tevékenység a környezet felfedezése során is pozitív módon segíti elő az ismeretek bővítését, ezért ebben a komplex tevékenységi ágban is a kötetlen és a teljes napi

életet átfogó ismeretszerzés dominál. De szükség van kötött formában is a megszerzett ismeretek rendezésére, rendszerező tevékenységek megvalósítására. Ez a komplex tevékenység szeretné egységben megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető.

A tevékenységközpontú programunk célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk.

A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex tevékenységek legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. A komplex tevékenység ebben a megközelítésben inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőség. Véleményünk szerint a gyermek szempontjából az a legfontosabb, hogy biztonságosan mozogjon a társai között, képes legyen megszólítani, kapcsolatba lépni és együttműködni a vele egykorú társakkal. Már az óvodában fel lehet és fel kell készíteni a gyermekeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. Meg lehet éreztetni velük, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. A másság, a tolerancia egyre fontosabb elemévé vált a nevelésnek. Ahhoz, hogy a kisgyermekben ez kialakuljon, szükségesnek tartjuk elfogadó, toleráns környezet kialakítását, ami képes hatni rá és utánpótlásra készíti. A tolerancia, mások véleményének, érzésének és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat, a másságot.

Óvodánkban az esélyteremtés arról szól, hogy azonos környezeti feltételek biztosítása mellett a gyermekek képességének megfelelő differenciált bánásmódban együtt nevelődjenek a különböző társadalmi környezetből érkezők. Nem megengedhető óvodáskorban az elkülönítés, a megkülönböztetés. A gyermek nem tesz különbséget, csupán akkor, ha ezt sugallja a környezete. A példa, a minta tehát ezen a téren is meghatározó, ezért nagy az óvoda felelőssége. Igyekszünk megfelelő pedagógiai légkört teremteni, amelyben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia, ahol lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére is. A komplex tevékenység keretén belül a gazdasági kérdések is felszínre kerülhetnek. Ennek példája a tényleges vásárlás a boltban, a piacon vagy a posta munkájával való ismerkedés.

A környezet felfedezését a négy évszak, annak változásai és történései foglalják keretbe. Lényegesnek tartjuk az élményszerzést és a tapasztalást, igyekszünk sokat a szabad természetben tartózkodni a gyermekekkel, miközben összegyűjtjük a természetből mindazt, amit az év folyamán bármilyen tevékenységi ágban hasznosítani tudunk.

Az óvoda udvara és kertje a környezeti nevelés fontos helyszíne. A kertben megfigyelhető az élő és élettelen természet egyaránt. A kerti munka mint a környezettel való kapcsolatra, a természet megfigyelésére. Gazdagítja a gyermekek növény- és állatfajismeretét, lehetőséget nyújt az állatok, növények természetes körülmények közötti megfigyelésére. Ennek jegyében óvodánkban törekszünk a kert változatos, többfunkciós kialakítására /kialakítható zöldséges kert, virágos kert, télen madáretetők helyezhetők ki, élhetünk a változatos domborzati körülmények (sík terület, füves terület, lebetonozott terasz stb.) lehetőségével, sok rovar és madár megfigyeléséhez találhatunk kitűnő lehetőséget.

Óvodás korban elsősorban az érzelmeken keresztül, a környezetben megtalált örömök segítségével, sok-sok élmény nyújtásával próbáljuk elérni a természeti és társadalmi környezet felfedezésének és megismerésének kitűzött céljait.

2. Születéstől a felnőttkorig

Az óvodáskorú gyermek legfőbb tevékenysége a játék, mely során leutánozza a felnőtt környezetből leszűrt tapasztalatokat. Újraéli a számára kellemes dolgokat, és kijátssza feldolgozza a kellemetlen, félelmet keltő, nyomasztó élményeit, szorongásait. A környezettel való szoros kapcsolat, az életfolyamatok újra játszása nem csak arra ad lehetőséget, hogy a benne levő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást. Ezekhez a játékokhoz sok időt, megfelelő terepet és szükség esetén eszközöket igyekszünk biztosítani óvodánkban.

A születéstől-felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex témakörbe a következő témák tartozhatnak: a család (papás-mamás), a babaápolás, a vendégek fogadása, testápolás, közlekedés, az orvosos-kórházas játékok, az óvodai szituációk, népszerű TV-sorozatok egymás között kiosztott szerepekkel történő eljátszása. Ezek a játékok nyújtanak támpontot a gyermek számára a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. Ezt nem tiltani, hanem megfigyelni kell, és a helyes útra kell terelni, ha szükséges. Minél inkább tiltjuk, annál inkább keresik az alkalmat a kijátzásra, mert a bennük lévő élményeket, feszültségeket szükséges ilyen módon is kiadni magukból. A nap bármely időszakában megvalósíthatók az itt jelentkező feladatok.

A születéstől-felnőttkorig témakör megtapasztalható és eljátszható elemei között kiemelkedő helye van az ünnepeknek. Az ünneplést mindig kiváló alkalomnak tartjuk a nevelés feladatainak megvalósítására, az előkészületeket és a tényleges ünnepet egyaránt alkalmasnak érezzük tevékenykedésre, beszélgetésre, közös együttlétre, kicsik és nagyok találkozására. A gyermekek érzelmi szempontból is megerősödnek az ünnepek alkalmával. A szokások

elsajátítása, a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása játékosan valósul meg, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével.

A természeti, társadalmi valóság megismerése szempontjából megtartott ünnepeink az óvodában:

1. Állatok világnapja (október 4.)
2. Víz világnapja (március 22.)
3. Föld világnapja (április 22.)
4. Fák-madarak hete (mindenkori éves munkatervben meghatározott időpontban)

Ezek az ünnepek leginkább egész napos elfoglaltságot, sok felfedezést jelentenek, melyet az ünnepre való felkészülés hosszabb folyamata előz meg. A négy évszakhoz kapcsolódó hagyományos ünnepek, a népszokások és hagyományok is a természet, a környezet változásaival, a növényekkel, a fákkal, az állatokkal vannak összefüggésben.

Az óvodapedagógusaink feladatai a tevékenységek megszervezésében:

5. olyan feltételeket teremtsen, amelyek lehetővé teszik minél több közvetlen tapasztalat és felfedezés szervezését a környezetben;
 6. tudatosan törekedjen arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a kirándulások, séták, kerti munka, vagy az ünnepek alkalmából;
- biztosítson minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez;
 - a foglalkozásokat lehetőség szerint a szabadban szervezze meg;
 - biztosítsa a feltételeit annak, hogy az óvodai csoportban élősarok (pl. összegyűjtött termények) működjenek.

3. MŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉG

A művészeti tevékenységek komplex foglalkozás már megnevezésében tükrözi azt az összetettséget és azt a szándékot, ami a világ megismerésében, a kultúra elsajátításában, gyermekek felé közvetítésében programunk vállalt feladata.

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. Az óvodapedagógus mindennapi feladatai közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. A művészeti nevelés szempontjából nagyon fontos az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a

gyermeket. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága, és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekekre.

Óvodapedagógus mindennapi feladatai közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. A művészet a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Ezért a művészeti nevelés mindenekelőtt az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti. Soha nem célszerű sémákat, felnőtt által kigondolt elképzeléseket megvalósíttatni a gyermekekkel. Mindig arra törekszünk, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csupán akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha azt a gyermek maga kéri, és igényli. Kreativitás, az alkotó gondolkodás, és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladatai. Az újat alkotás, a változások elindítása, az önálló egyéniség kifejezése a kreatív emberek sajátossága.

Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását segíti elő az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása. A tapasztalatszerzés (a játékban, az ének-zenében, a bábozásban, a rajzolásban) alapvető fontosságú feladat. Minél több eszközzel ismerkednek meg gyermekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Az óvodapedagógusaink felelőssége nagy, hiszen a gyermek fogékony mindenre, mindent befogad, minden érdekli, mindent utánoz, mindent válogatás nélkül kedvel. A média családban betöltött szerepétől a gyerekeket nem tudjuk megóvni, csak ellensúlyozhatjuk hatását, rávilágítva a valós értékekre. Ezért fontos, hogy jó ízlésű, művészetet kedvelő emberek foglalkozzanak a kisgyermekekkel.

A művészeti tevékenységek fogalma sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe a mese-vers, az ének-zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. Játékidőben vagy szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor. A komplexitás itt az életben egyébként előforduló jelenségek megörökítését jelenti valamilyen formában. Az ősszel lehulló faleveleket színezhajjuk, festhetjük, lerajzolhatjuk, énekelhetünk, és mesét, verset mondhatunk róla, bábokat készíthetünk belőle. Ez így együtt jelentkezik a valóságban, és ez visszatükröződik a tevékenységekben. Foglalkozásoknak tekintjük a szabad természetben lezajló bármilyen megfigyelést, sétát.

3.1 VERSELÉS, MESÉLÉS

Ez a tevékenység nem véletlenül került mindennapi tevékenységként a programunkba. Abból indultunk ki, hogy a mese-verset felfoghatjuk a kisgyermek alapvető szükségleteként. A játékidő alatt naponta kerülhet sor dramatizálásra, mesék eljátszására, vagy önállóan a bábok segítségével megvalósuló játékokra. Arra törekedünk, hogy a személyes kontaktus legyen intenzív, mert ilyen szituációban nem kell az eszközök figyelemfelkeltő erejére támaszkodni. Nagyon fontos, hogy minden nap legyen alkalmuk a gyermekeknek mese, vers hallgatására, eljátszására, ismétlésére, átélésre.

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában - tájékoztatja a gyermeket a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyatairól, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákról. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál. Mindennap mesélünk vagy verselünk valamilyen formában. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játék tevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett, intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A mese-vers kezdeményezések anyagát, gerincét a magyar népmesekincs alkotja, de egyaránt helye van a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek is. A dúdolók a ritmusukkal, mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket adnak.

Kedvelt tevékenysége az óvodának a bábozás és dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez.

3.2 RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

Az ábrázoló tevékenységek (gyurmázás, rajzolás, festés, vágás, ragasztás, varrás, barkácsolás) a gyermekek kedvencei közé tartoznak. A játékidő különösen alkalmas az alkotásra, barkácsolásra, a játékhoz szükséges eszközök, kellékek létrehozására.

A differenciálás, az egyéni látásmód érvényesülése, a kreativitás támogatása, bátorítása minden szituációban, foglalkoztatási formától függetlenül szükséges.

A rajzolás, a festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, az ábrázolás különböző fajtái a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a

belső képek gazdagítására épül. Ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei. A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. A gyermek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és a munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendtelenséggel. Szokás kérdése, mennyire képesek a gyermekek környezetüket ilyen széles skálájú tevékenységrendszer mellett is rendben tartani.

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják fantáziájukat. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóságra van szüksége. Az ötlettől a megvalósításig, főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Legyen lehetőségük arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket. Minden csoportszobában egy kis sarkot vagy szekrényt kell biztosítani ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tárolhatjuk. Nagy hasznát veszik ennek a gyermekek, hiszen például a nagyobbak szerepjátékához bármikor kiegészítő eszközök készülhetnek, és a kisebbek is örömmel ismerkednek meg a különböző szerszámokkal. Hangsúlyt fektetünk a népi hagyományok, a kézműves foglalkozások egyszerűbb megismertetésére, megkedveltetésére a gyermekek és szüleik körében. Kiemelt szerepet biztosítunk a szülő-gyermek közös alkotó délutánok tervezésére és szervezésére.

3.3 ÉNEK-ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

A zene, az éneklés a kisgyermek test, lelki, szociális, érzelmi nevelésében játszik kitüntetett szerepet, akkor, ha ezt felismerik az óvodapedagógusok, és ebben a fogékony korban értékes, tiszta forrásból merített zenei élményeket közvetítenek feléjük.

A gyermek utánzási vágya és hajlama a zenei nevelésben meghatározó. Nagyon fontos tehát, hogy gyakran és kedvvel énekeljen az óvodapedagógus.

Az énekes játékok teszik ki a foglalkozások gerincét, ami a társakkal való együttműködést (köralakítás, kézfogás, egyenletes lüktetés, másik gyermekre való odafigyelés) a játékban résztvevők mindegyikénél fejleszti.

Az óvoda a zenehallgatás segítségével különböző műfajokkal és hangszerekkel ismertetheti meg a kicsiket, ezzel formálva zenei ízlésüket.

Az óvodai ének-zenei nevelésnek hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, az énekes játékok, népi gyermekdalok, világa ma is élő és felhasználható hagyomány. A környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik dalanyag, melyet megismertethetünk a gyermekekkel. A néphagyomány őrzése mellett a Kodály alkotta módszer is megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés, séták, kirándulások. Ez a feladat sem korlátozható csupán a szervezett tevékenységek időtartamára. Napközben bármikor adódik lehetőség, éneklésre, mondókázásra, körjátékok játszására, tánclépések gyakorlására. A komplex tevékenységek inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit, és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére. Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül megvalósítható. Módot keresünk olyan lehetőségekre, melyek során a meghívott művészek népi hangszereket is bemutatnak, amelyeket a mindennapi életünk során már nem ismerhetünk. Az óvodai ének – zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása meglapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai, kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

Az óvodapedagógusaink feladatai a művészeti tevékenységek megszervezésében:

- megismertetni a gyerekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, a kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival;
- a gyermekek bevonásával úgy alakítsák ki a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységet kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak;
- nyújtsanak lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására;
- segítsék elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását;
- adjanak lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket;
- a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás gyakorlásakor ügyeljenek a gyermekkel való szoros érzelmi kapcsolat, meghitt légkör megteremtésére.

4. MOZGÁSOS TEVÉKENYSÉGEK

A nevelésünk lényeges eleme a testi fejlesztés, a rendszeres mozgás lehetőségének biztosítása. Ebben nagy szerep jut az ovi foci pálya nyújtotta lehetőségeknek, illetve a Mozgáskotta eszközszerének. A Mozgáskotta eszközeivel élvezetes és hasznos fejlesztési alternatívát kínál olyan gyermekeknek is, akik a megszokott teljesítményközpontú mozgásoktatásban kevésbé jeleskednek, esetleg elfordulnak attól. A 3-6-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm, és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll.

A mozgásfejlesztéshez tehát hozzá tartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgás lehetőségét, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembe vételével. Ajánlatos minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való mozgás minél hosszabb ideig való biztosítása. A gyermekek napirendjét célszerű úgy összeállítani, hogy felváltva biztosítjuk a mozgást és az ülésel együtt járó tevékenységeket, ezzel kerülve az egyoldalú terhelést.

A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el.

A különféle mozgásos feladatok a mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A természet erőivel - napfény, levegő, víz - történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre, és eszközre van szükségünk. A jó eredmény eléréséhez az optimális tárgyi feltétel biztosításán túl azonban az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású, spontán vagy szervezett testmozgás nemcsak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A mindennapi testneveléshez szükséges objektív feltételek:

Elsősorban a megfelelő hely biztosítása. Minden, ami az óvoda udvarán található, felhasználható a mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához. Az udvarunkon található ovi-foci pálya és a hozzátartozó eszköztár lehetővé teszi az udvari mozgásfejlesztés színesítését. A pálya és a felszerelés nem csupán az óvodás gyermekekre jellemző mozgásformák fejlesztésére kínál lehetőséget, hanem különféle sportágakkal való ismerkedésre is alkalmat teremt (foci, kézilabda, tollas).

Az épületen belül szervezett mindennapi testnevelésnél a kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára nagy gondot fordítunk. Figyelünk arra, hogy könnyen elérhetőek, megfelelő számban rendelkezésre állóak legyenek. Az eszközök előkészítése lehetőséget ad az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a dajka aktív együttműködésére. A helyi sajátosságokat figyelembe véve a meglévő tornaszoba felszereltsége tágabb lehetőséget nyújt a gyermekek számára a mindennapos mozgásigényük kielégítésére.

A mindennapos testnevelés szubjektív feltételei:

A gyermekcsoportban folyó mindennapi testnevelés eredményességét nagymértékben meghatározza az óvodapedagógusaink személyisége, testi neveléshez való viszonya. Kedvezően motiválhatja a gyermekeket a testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódásával, építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását. Az örömmel, derűs légkörben együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához, ezért nagyon lényeges, hogy az óvodapedagógusaink szívesen mozognak együtt a gyermekekkel, örülnek a mozgásban elért sikereiknek.

A mindennapos testnevelés tartalmát döntő mértékben természetes mozgások, gyakorlatok (járások, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok) képezik. A testi képességek mint az erő, az ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett, nagy és kismozgások kialakulásához.

A talajtorna kiegészítő eleme a kézi szer, ide tartoznak a testnevelési játékok is. A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni beépíthető a mindennapi testnevelés keretébe. Az óvodapedagógusaink a gyermekcsoport heti rendjébe ütemezik be, hogy a szervezett mindennapi testnevelés alatt testnevelés foglalkozást tartanak, vagy egy-egy mozgáscsoportot gyakorolnak, esetleg testnevelési játékokkal töltik ki az időt.

A mozgásfejlesztésünk feladatai:

- legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni;
- sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek az alapvető mozgásformák által;
- folyamatosan fejlődjön mozgásuk és egyensúlyérzékük;
- a finommozgások fejlesztésére változatos lehetőségek biztosítása, ezzel segítve elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakítását
- az óvodai nevelés minden napján az egyéni szükségleteket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk spontán vagy szervezett formában a tornára, játékos mozgásra;
- biztosítjuk a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának feltételeit, ötleteket adunk.

VI. A TÁRSADALMI GYAKORLATRA FELKÉSZÍTÉS AZ ISKOLAÉRETTSÉG ELÉRÉSÉBEN, FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermeki személyiség fejlesztése az óvoda teljes időtartama alatt, annak minden percében alakul, fejlődik. A jól átgondolt, teljes személyiségre kiterjedő, minden tevékenység-lehetőséget nyújtó óvodai program tökéletesen biztosítja a gyermekek személyre szabott fejlődését.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére, **6-7 éves korra eléri** az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Nevelésünk során olyan képességek kifejlesztése révén segítjük ezt elő, amelyek könnyebbé, gyorsabbá teszik az iskolába való belépést.

Belép a lassú átmenet azon állapotába, amikor iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás, az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges:

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés

fejlettségének, a vizuális, és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozódásnak, a térbeli mozgás fejlettségének, a testséma kialakulásának).

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés;
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása, és átvitele;
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi, fogalmi gondolkodás is kialakulóban van;
- különböző gyermekeknek az azonos szinthez való sikeres eljutása csak különböző úton lehetséges.

Az értelmileg egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél;
- gondolatait, érzelmeit mások számára, érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek), végig tudja hallgatni, és megérti mások beszédét;
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri, és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét, felismeri az öltözködés, és az időjárás összefüggéseit;
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi mennyiségi ismeretei vannak.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet, és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.

A szociálisan érett gyermek egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését, feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében nyilvánul meg, kitartásának, munkatempójának, önállóságnak, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet

A neurológiai, organikus, valamint a nem organikus okra visszavezethető, az egyéb hátránnyal küzdő, a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett korrekció mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint

A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Az óvodapedagógusaink feladatai az iskolaérettséggel kapcsolatban:

Az iskolai alkalmasság, az iskolára való érettség elérése fontos feladatként szerepel programunk koncepciójában, ám ezt az alapprogramnak való megfelelés érdekében nem jelenítjük meg önálló funkcióként, hanem a nevelési folyamat egészében, a képességfejlesztés sokoldalú feladataként valósul meg. Az életfeladatok felé orientálás magában foglalja az iskolai életre való alkalmasságot is.

VII. A NEVELÉS-TANULÁS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI

A tervezés rövid és hosszú távú, de sohasem lehet minden előre meghatározott. A hosszú távú előre elképzelt féléves nevelési terv a nevelés általános elveiből indul ki. A tervezés tudatos, átgondolt tevékenység, amely nem nélkülözi a spontán vagy a rövid távú elemeket sem.

A nevelés-tanulás tervezésének általános elvei:

- tevékenységközpontú óvodai nevelési program lehetővé teszi, hogy a nevelés egészét a helyi lehetőségek, a helyi viszonyok ismeretében gondoljuk át;
- a tervezés tudatos, átgondolt folyamat, figyelembe kell venni a gyermekek fejlődési ütemét;
- a tervezést megelőzi az anyaggyűjtés;
- a tervezés részét képezi az előzmények feltérképezése;
- a tervezés során a már meglévő ismeretanyagot számításba kell venni;
- a komplex foglalkozások rendszere beépül a nevelési folyamat egészébe, nincs előre meghatározott időpontja, a nap folyamán bármikor megvalósulhat;

- a tervezés átgondolt, tudatos, rendszerint hosszú távú tevékenység.

Éves műveltségi tartalom készül, mely alapja a 2 heti tervező munkánknak. A hosszú távú tervet kétheti tervre bontjuk. Ez már tényleges, gyakorlatban megvalósításra kerülő feladatokat, anyagokat tartalmaz. A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. A tervezésnél ne az ismeretanyag növelésére, hanem több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.

Az óvodai nevelésünk céljának és feladatainak ismeretében a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg a pedagógia ráhatások rendszerét. A tervezésben tudatosan vesszük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző. A gyermek fejlődését tekintve különböző szinteken lehet a gyermek egyik, vagy másik képessége. Egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más a fejlődés dinamikája. A nevelés és tanulás tervezése egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A fejlesztést hosszútávon éves periódusokban gondoljuk át. Konkrét formában, kéthetes periódusokban tervezzük (lehetőséget adva a gyermekek spontán ötleteinek, és tapasztalatainak begyűjtésére, és felhasználására)..

A gyermekeket folyamatosan megfigyeljük, meghallgatjuk élményeiket, a közös élmények nyújtása is a tervezésünk előkészítő folyamatához tartozik.

Ebben az átfogó tervezésben a gyermek és az óvodapedagógus egymásra hatása képes befolyásolni a nevelési- tervezési folyamatot. Figyelembe vesszük a nevelés-tanulás komplex egymásra hatását. A tervezőmunkánk során a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból, minél többoldalú tapasztalatszerzésre és tevékenykedtetésre helyezzük a hangsúlyt.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják a gyermekek személyiségjogainak szem előtt tartásával, nem hátráltatva ez által a zavartalan iskolakezdetet.

A tevékenységek időtartamának meghatározásakor figyelembe vettük: a gyermekek életkorát és életkori sajátosságait, valamint a nyitvatartási időt. Reggel 6:30 órától 17:30 óráig a gyermekekkel történő foglalkozásokat óvodapedagógus irányítja. Az óvoda július, augusztus hónapokban nyári életrend szerint működik.

Fejlesztésünk módszere:

Az egyénre szabott, differenciált fejlesztő munkát gyakoroljuk a csoport keretein belül. Valamennyi gyermekcsoportunk vegyes szervezési formában működik. Kötetlen kezdeményezések és kötött tevékenységek váltogatják egymást. A négyes feladatrendszerből kiindulva tervezzük meg a tevékenységeket és a szükséges fejlesztéseket, szem előtt tartva a komplexitást.

A gyermekek közösen vesznek részt a tevékenységben, a tevékenységeket a nagyok fejlettségi szintjének megfelelően tervezzük, a kicsik kedvük szerint kapcsolódhatnak be.

Nevelőmunkánk lényege: az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg. A gyermekek önállóan, spontán szereznek tapasztalatokat. A világban eligazodni készülő gyermek szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet.

Sajátos feladatunk:

- a gyermeket aktivitásra, problémák meglátására, kifejtésére bátorítjuk;
- képessé tesszük a gyermekeket az előzőek kreatív megoldására;
- a kiemelkedő képességű kisgyermek felismerése, fejlesztése;
- tanulási nehézségekkel küzdő kisgyerekek korai fejlesztése.

A tapasztalatszerzésre és a tevékenykedésre óvodánkban elegendő idő van. Az óvodapedagógusaink folyamatos feladata nevelőmunkájuk elemzése és értékelése, melyek tapasztalatai a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól adnak támpontot.

Fejlesztőmunkánk keretei:

- a vegyes csoporton belül a gyermekek önálló tevékenységére, döntési helyzetekre, és sokoldalú tapasztalatokra épül a teljes nevelési folyamat;
- a nevelési folyamatban szervesen illeszkedik a tanulási folyamat, melynek részei az önálló, és az irányított tapasztalatszerzés;
- komplex foglalkozások rendszere kötetlen, kötött időben;
- öt napos ciklust állítunk össze, amelyet rugalmasan alkalmazunk, a gyermekek igényeihez igazodva;
- megtervezzük a különböző tevékenységek éves keretanyagát;
- kötött formában szervezzük a testnevelés foglalkozást
- a Montessori eszközökkel való tevékenykedés sokoldalú, közvetlen tapasztalást eredményez, önálló, fokozatos fejlődést, egyéni, önmagához mért fejlődési tempót biztosít.

A nevelés időkeretei

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető (pl; a folyamatos reggeli) differenciált tevékenységeket. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és az egyén szükségleteihez. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A napirend és a hetirend biztosítja a gyerekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott kiszámítható óvodai környezetet. A gyermekek egészséges fejlődéséhez biztosítjuk a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozását. A napirendünk lehetővé teszi, hogy a szabad levegőn hosszabb ideig tartózkodjunk, szokásrendszerünk a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását szolgálja. A napirenden belül a játék kapja a legtöbb időt. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék, szabad játék kitüntetett szerepét. A 3-4 éveseknél a játék, és a szervezett foglalkozás aránya a játék irányába tolódik el. A játéktevékenység egész napos folyamatába illeszkedik a levegőn való tartózkodás. A gyermekek gondozásának kiemelt szerepe van (étkezés, tisztálkodás, alvás), óvodapedagógusaink a gondozás folyamatában is nevelnek, építik kapcsolataikat a gyerekekkel, egyúttal segítik önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Amint az időjárás lehetővé teszi, tavasztól kora őszig a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. Hűvösebb időszakban is mindennap tartózkodunk a szabad levegőn, csupán annak időtartamát csökkentjük.

A napirend a gyermek számára biztonságot, állandóságot jelent. A napirenden belül az óvodapedagógusaink rugalmasan figyelembe veszik az egyes tevékenységek időigényét. A napirend változtatható annak megfelelően, ahogy az évszakok változnak, vagy ahogy azt a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokolja.

A napirend figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermekeink szokásrendszerének kialakításában biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek zavartalan elvégzését, az átjárhatóságot a csoportok között.

A hetirend a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő, és segítségével megszervezzük az óvodások napi életét. A nevelési év elején a beszoktatás időszakában lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb a hetirendünk. A csoportjaink óvodapedagógusai alakítják ki a hetirendet, ügyelnek arra, hogy elegendő idő jusson a gyermeki tevékenységek,

kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására, közös megvitatására. A heti- és napirend tervezésénél a szomszédos csoportok figyelembe veszik az átjárhatóság biztosította lehetőséget, amely alkalmat teremt a 6-7 éves gyermekek iskolára felkészítésének hatékonyabbá válására. Az azonos korosztályú gyerekek közösen gyűjthetnek tapasztalatokat, elmélyíthetik szerzett ismereteiket, közös tevékenységek során kötött formában. A hetirend a gyermek életének így észrevétlen szabályozója lehet.

Óvodánk minden gyermekcsoportja osztatlan életkorú, nézetünk és az eddigi tapasztalataink szerint ez kedvező feltételeket teremt a fejlettség szerinti beiskolázáshoz, a differenciált, egyéni fejlesztéshez. A gyermekek közösen vesznek részt a legtöbb tevékenységben.

Az óvodapedagógusaink feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- fél éves nevelési, éves tanulási terv készítése;
- befogadási terv;
- a csoportra jellemző szokás-és normarend tervezése;
- két heti tanulási terv készítése;
- hetirend és napirend összeállítása;
- a gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése;
- a nyári élethez kapcsolódó terv készítése;
- félévi és év végi nevelőmunkát átfogó záró értékelés.

VIII. AZ ÓVODA ÉS KÖRNYEZETÉNEK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

A csoportok átjárhatósága, az udvar teljes nyitottsága a nagyobb gyermekek számára nyújt biztonságos mozgásteret.

Fontos, hogy az óvodában minél több alkalmuk legyen a gyerekeknek a különböző munkafolyamatok megfigyelésére és a környezetükben zajló események átélésére.

A szűkebb környezetben való biztonságos eligazodást fokozatosan követi a táguló világ megismerése. Egyre nagyobb térben adunk lehetőséget a mozgásra, a megismerő tevékenység határai bővülnek: az óvoda közelében zajló sétáktól elindulva a környék kirándulóhelyeit felkeresve, az adott település létesítményeit látogatva.

Az óvoda nevelőmunkáját egyre intenzívebb formában befolyásolja a helyi környezet.

Az óvoda külső kapcsolatai:

- az óvoda és a fenntartó;
- az óvoda és a bölcsőde;

- az óvoda és az iskola;
- az óvoda és a szakszolgálat;
- az óvoda és a különböző közművelődési intézmények.

Valamennyi esetben a folyamatos és rendszeres kapcsolattartáson van a hangsúly.

Az óvoda és a család együttműködése

Az óvoda munkája a családi nevelésre épül. Az óvodapedagógusnak el kell nyernie a szülők bizalmát, ami együttműködési és kezdeményező-képességének a függvénye. Összhangba kell hozni az elképzeléseket. A kölcsönös bizalom és a gyermekért érzett felelősség teheti harmonikussá az együttnevelést. A szülők kéréseit, véleményét, meglévő tapasztalatait vegyük komolyan. Az óvodapedagógusnak vállalnia kell a megértő, tapintatos, de a problémákat nem elmosó, őszinte, nyílt kommunikációt. Az egyéni, egyedi megközelítés éppen olyan fontos, mint a diszkréció. A pedagógus éljen bátran a napi beszélgetések, alkotó délutánok, közös rendezvények, fogadóórák számtalan formájával és lehetőségével. Ezek a fórumok elősegítik a belső demokrácia formálódását és felerősítik mindkét fél gyermekek iránt érzett és vállalt felelősségét. A folyamatos napi kapcsolat feltételezi az óvoda nyitottságát.

Óvodánkban ezen elvek mentén működünk együtt a családokkal.

Az óvoda és a fenntartó közötti együttműködés

A nevelés feltételeinek biztosítását a fenntartó vállalja magára. A folyamatos tájékozódás és tájékoztatás a fenntartó felé az óvodavezető feladata. Az óvodát nyitottá kell tenni a fenntartó irányába, ezzel is megnyerni az óvoda szakmai célkitűzéseinek. A fenntartóval az együttműködés folyamatos. Az óvodapedagógusok feladata ebben a szituációban, hogy magas színvonalú szakmai munkájukkal segítsék elő az óvoda jó hírnevének kialakítását, majd fenntartását.

Az óvoda és a bölcsőde együttműködése

Az óvodában olyan feladatok jelentkeztek, amiket korábban a bölcsőde igen erőteljesen átvállalt, megoldott. A bölcsődéből érkező gyerekek általában jól kialakított szokásokat hoznak magukkal és az önkiszolgálás terén is ügyesek. A bölcsődéből érkező gyerekeknél kevesebb gondot okoz az új környezet megszokása.

Az óvoda és az iskola kapcsolata

Az óvodának arra kell figyelnie, hogy saját szakmaiságát hangsúlyozva segítse elő az átmenetet a gyermek számára és ne adja fel elképzeléseit, módszereit, ragaszkodnia kell saját értékeihez. Az iskolák speciális kínálatok tömegével csalogatják intézményükbe a szülőket és a gyerekeket. Ez károsan hathat az óvodára is, ha nem képes szakmai erejével, tekintélyével, önállóságával a saját elképzeléseit megvédeni. Az óvoda nevelőtestületének az a feladata, hogy gyermekközpontú és nevelésközpontú szemléletét megtartva saját eredményeivel hasson az átmenet problémáinak leküzdésére. Az óvodapedagógus eladata, hogy figyelemmel kísérje óvodásainak iskolai beilleszkedését.

Minden év tavaszán az iskolába készülő nagyokkal iskolalátogatást szervezünk a közeli iskolába. Ezzel is segítjük az érzelmi ráhangolódást a közelgő iskolai életre.

Az óvoda és a szakszolgálat

A szakszolgáltatást az utazó logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, pszichológus segítségét vehetjük igénybe. Segítve az SNI (sajátos nevelési igényű) kisgyermekek fejlesztését, az integráció minél hatékonyabb, eredményesebb megvalósulását.

Az alapító okirat szerint a következő gyermekeket integrálhatjuk:

- érzékszervi fogyatékos,
- értelmi vagy beszéd fogyatékos,
- autizmus spektrum zavarral küzdő,
- egyéb pszichés fejlődési zavar problémái (súlyos tanulási, figyelem – vagy magatartásszabályozási zavar).

Az óvodavezető, az óvodapedagógusok indokolt esetekben kikérik a külső szakszolgálatok (a Pedagógiai Szakszolgálat (a nevelési tanácsadó), a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság véleményét. A 7. életévüket betöltött gyerekek kizárólag szakvélemény alapján vehetnek részt további egy évig az óvodai nevelésben.

Az óvoda és a különböző közművelődési intézmények kapcsolata

Az intézmény környezetében meglévő lehetőségek határozzák meg, hogy milyen közművelődési programokkal van módunk élni. Minden esetben a nevelés és a gyerekek szempontjai legyenek az elsődlegesek. Az óvoda ne kiszolgálója, hanem felhasználója legyen ezeknek az intézményeknek. Az óvodapedagógusoknak gondolniuk kell arra, milyen

programokkal színesíthető, fejleszthető az óvodai élet. Az óvoda nemcsak tájékoztat, de egyben orientál is, miközben értéket közvetít a szülők felé.

IX. ÜNNEPEINK ÉS MEGEMLÉKEZÉSEINK

Az ünneplés lényege sokszor nem is maga az ünnep, hanem az a sok-sok előkészület, ami rengeteg tevékenységre, ötletek kidolgozására, önálló elképzelések megvalósítására ad lehetőséget. Az aktív és önálló gyermekek nevelésnek egyik igen sajátos eszköze a jól előkészített és szépen megformált ünneplés. Az előkészület a csoporton belüli közösségi érzések alakítására igen kitűnő alkalmat teremt. Az ünnepek nem csak nevelési céljaink megvalósítása szempontjából alapvetően fontosak, hanem azért is, mert a legszélesebb tevékenységi formákra adnak lehetőséget.

Az ünneplést befolyásoló tényezők

Idő

Legyen elegendő idő az ünnepléshez kapcsolódó tevékenységek elvégzésére. Tervezzük meg előre az óvodai ünnepeket és a hozzájuk vezető előkészületeket. A szülők és a gyermekek bevonása az ünnepekbe.

Hely

Az ünnep helyszínét gondosan jelöljük ki. Nagyon fontos, hogy lehetőleg mindenki kényelmesen elférjen és az eseményekbe be tudjon kapcsolódni.

Körülmények

Az ünnepi készülődés és maga az ünnep is meghatározott külsőségek között zajlik. Nagyon fontos megtanulni a kisgyermeknek azt, mennyi szép esztétikai élmény, mennyi öröm, mennyi újdonság kapcsolódik az ünnep fogalmába.

Eszközök

Az ünneplés során használt eszközeink színesek, esztétikusak. Ha eszközt használunk, akkor az lehetőleg legyen minden gyermek számára elérhető.

A szereplés

Az óvodapedagógus szerepe meghatározó. Amikor a tevékenységközpontú óvodai nevelési program célkitűzéseire gondolunk, látnunk kell, hogy van logikus és hasznos magyarázata a

gyermek egyéni szerepeltetésének. A célunk ugyanis olyan gyermek nevelése, akik bátran, önállóan képesek tevékenykedni, akiknek ötleteik vannak, akik az ötleteiket igyekeznek megvalósítani. Kommunikálni képes, kooperatív gyermekek nevelését tűztük ki célul. Az életre való nevelés azonban megköveteli a bátorság és belső önbizalom valamilyen formában való előhívását a gyermekekből.

A felnőtt és a gyermek aktív együttműködése az ünnepek alkalmával

Az ünnepek nevelési céljaink megvalósítása szempontjából rendkívül jól hasznosíthatók, engedjük a gyermekeket önállósodni. Nyilvánvaló, hogy a kreativitás, az egyéni elképzelések, merész ötletek megvalósításának az ünnep adhat keretet. Az óvodapedagógusnak arra kell figyelnie, hogy ne korlátozza a gyermeket, döntsenek együtt, és valósítsák meg elképzeléseiket. Minél nagyobb aktivitást vált ki az ünnepi készülődés, annál inkább teljesülnek a tevékenységközpontú óvodai nevelési program célkitűzései.

Az óvodai élet hagyományos ünnepei

Mikulás, anyák napja, gyereknap, név-születésnapok

Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek

Karácsony, Húsvét, Advent, Farsang, Kiszabáb égetés

Nemzeti ünnepeink, s egyéb ünnepek

Március 15, Október 23

Időszakos ünnepek, melyek adott alkalmakhoz kapcsolódnak

Állatok Világnapja, Fák-madarak hete, Föld Napja, Víz Világnapja

Programunkban önállóságot kapnak az óvodapedagógusok az ünnepek és megemlékezések megszervezésében. A hangsúlyt a szabad és önfelédtt együtt éneklésre, verselésre, együttes játékokra helyezzük. Az ünnepek és a néphagyományörzés az óvodában igen szorosan összekapcsolódik. A hagyományörzés nem csak az ünnepekben jelenik meg, hiszen ennél szélesebb, ami a szülőföldhöz, a közvetlen környezethez való kötődést segíti elő.

A nemzeti ünnepek óvodában a megemlékezés kategóriába tartoznak. A közös séta, a kis zászlók lengetése során a színek, formák és hangulatok által közvetített mélyebb tartalom is megérintheti a gyermeket, de ne magyarázzuk az ünnep jelentőségét.

A helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnepek az óvoda önálló, egyedi programja alapján zajlanak. A helyi hagyományok ápolása és a helyi közösség alakítása szempontjából ezek az ünnepek igen jelentősek és jó alkalmat teremtenek arra is, hogy az óvoda szorosabbra fűzze

közvetlen környezetével a kapcsolatát. Bármilyen formában és bármilyen tartalommal ünneplünk, mindig a gyermeket helyezzük középpontba. Értük és róluk szól az ünnep! Az ünnep szépsége, mássága, külsőségei csak akkor érvényesülnek, ha nem gyakoriak az ünnepek. Az ünnep ritka, kiemelkedő alkalom maradjon!

Felhasznált irodalom

- Gáspár László: Nevelélmélet
OKKER Kiadó 1997.
- Fábián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési
program
Miskolc 1996.
- B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék Tankönyvkiadó,
Budapest, 1982.
- Kersné Haffner Éva - Alkonyi Mária: Ők és mi Projekt 1994. Budapest

Óvoda az ezredfordulón

A sajátos nevelési igényű gyermekek (különleges bánásmódot igénylő) óvodai nevelésének irányelve 2/2005.(III.1) OM rendelet

Tevékenységközpontú nevelési program, Montessori szemlélettel kiegészítve (Királykerti Óvoda, 2010.)

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

EMMI Rendelet (20/2012. (VIII.31.) a nevelési-oktatási intézmények működéséről)

OAP (Az óvodai nevelés országos lapprogramja) 363/2012. évi Korm.rendelet
Művelődési és Közoktatási Minisztérium, Budapest, 2012.

Liget Óvoda – Királykerti Tagóvoda

Pedagógiai programjának

1. számú melléklete

*a néphagyományőrzés és hazafias nevelés témakörében
(137/2018. (VII.25.) Korm. rendelet Az óvodai nevelés országos
alapprogramjának 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet módosításáról)*

1. számú melléklet a Liget Óvoda – Királykerti Tagóvoda pedagógiai programjához

Óvodánkban a néphagyomány őrzés tartalma beépül az óvodai nevelés teljes folyamatába. Pedagógusként érezzük a kor kihívásait és csábításait, amihez valamilyen szinten alkalmazkodnunk kell, de fontosnak tartjuk, hogy a saját kis közösségünk által kialakított hagyományokat őrizzük és ápoljuk. Minden hagyomány akkor marad meg, ha azt tiszteljük, megtartjuk és megerősítjük. Különösen igaz ez az évtizedes, a magyar nép életéhez kapcsolódó hagyományokra, melyek ápolása városi környezetben csak akkor releváns, ha arról a gyermeknek ismeretei, emlékei vannak. Programunk a hagyományápoló tevékenységek tervezésénél az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságai mellett a fent említetteket is figyelembe veszi.

Célunk a gyermekek harmonikus fejlődésének hatékony elősegítése olyan néphagyományok ápolásával, melyek városi környezetben is gazdag tárházat nyújtanak a magyarság szokásainak megismerésére. A mindennapok szokásőrző tevékenységei a földhöz, a természethez, a természetes anyagokhoz való kötődést, a felnőttek, a gyermektársak megbecsülését állítják előtérbe. Ehhez felhasználjuk a népmesék bőséges kínálatát, mely azon kívül, hogy tükrözik a magyar nép erkölcsi felfogását, gazdagítja a gyermekek képzeletét, érzelmi világát, hozzásegítik a gyermekeket ahhoz, hogy a nemzethez tartozó hagyományokat is megismerjék.

Nevelési programunkat az esztétikai élményeket növelő irodalmi, zenei és vizuális elemek gazdagítják.

A *népmesék* a néphagyomány gyökereihez vezetik vissza a gyermekeket, gazdagítva a képzeletet és az érzelmi világot.

A *mondókák, népi gyermekjátékok* olyan emberformáló lehetőségek, amelyek kihatnak az egész személyiségre. Játék közben a gyermek beleképzelet magát abba a helyzetbe, amiről a mese, az ének szól.

A *néptánc* utánzásos tevékenység, önmagában örömhordozó tevékenység. Fontos szerepe van a fejlődésben. Több érzékszerv fejlődését segíti, fejleszti a szem-kéz, szem-láb koordinációt, a helyes térbeli tájékozódást, a mozgáskoordináció kialakulását, fejleszti a figyelmet és a feladattartást. Nem utolsó sorban az énekek és zene pozitívan hatnak érzelmeinkre.

A *nemzeti öntudat fejlesztése* óvodás korban az anyanyelven, az irodalom különböző válfajain és a művészeteken keresztül valósítható meg az életkori sajátosságok figyelembe vételével.

Fontos, hogy minden kisgyermekben sikerüljön kialakítani a „hovatartozás” élményét, mely első sorban a családon belül alakul ki és csak később, óvodás korban szélesedik ki az „én óvodám”, az „én lakóházam”, az „én csoportom” önbizalmat adó pozitív érzésével. Különböző módszerek segítségével felkelthetjük az érdeklődést a gyermekekben a közelmúlt és a régmúlt eseményei iránt, amit ebben a korban mondókákon, népmeséken, népi játékokon keresztül ismerhetnek meg.

A hazafias nevelés legkiemelkedőbb, hangsúlyosabb lehetősége az óvodai nevelés kereteiben a *március 15-e*. Kiemelt feladatunk ennek változatos óvodai megünneplése pl. verbunkos népzene hallgatása, csatajelenetek megtekintése képekről, nagyokkal a Hadtörténeti Múzeum meglátogatása, huszárcsákó, párta, paripa, kokárda, zászló készítése. Ezek mind-mind olyan érzelmi többletet adnak a gyermekeknek, amelyek kialakítják, erősítik az egy nemzethez, a magyar nemzethez való tartozás érzését, s amelyeken keresztül játékosan ismerkedhetnek a magyar nemzet történelmével.

Legitimációs záradék

Elfogadta: 2018. szeptember 24.

.....
óvodavezető

.....
A nevelőtestület nevében

Királykerti Tagóvoda Pedagógiai programjának érvényességi ideje: 2018. szeptember 1-től visszavonásig.

